Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ай 1921 оной ... 21-hээ гараха | № 179 (13893) | 1972 оной августын 1, вторник | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Ракетэhээ хамгаалха түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи договорто 1972 оной майн 26-да Москвада гар табигдаа hэн. Энэ договорые эсэслэн баталхын тулада СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет зууршалан дамжуулаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Ракетэhээ хамгаалха түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха тухай Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи договорто 1972 оной майн 26-да Москвада гар табигдаа hэн. Энэ договорые эсэслэн баталха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зууршалгые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хаража үзөөд, тобшололго хэхын тулада СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдэй комиссинуудта дамжуулан үгөө.

Нүхэр Л. И. Брежнев США-гай худалдаа наймаанай министр П. Питерсонтой уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев США-гай Худалдаа наймаанай министр П. Питерсонтой июлиин 30-да Крымдэ уулзаба. Худалдаа наймаанай асуудалаар совет-американ хамтын комиссиин нэгэдэхи сессидэ хабаадаhан Холбоото Штадуудай правительственна делегациие тэрэ толгойлно. Тус комисси совет хүтэлбэрилэгшэдэй ба США-гай президент Р. Никсонэй хоорондо энэ оной майда болоhон хэлсээнүүдэй эсэстэ байгуулагдаа hэн. Хөөрэлдөөн таатай hайнаар үнгэрөө.

СОВЕТ-ЯПОН УУЛЗАЛГА

ЭРХҮҮ. (ТАСС). Зүүн Сибириин. Алас-Дурна зүгэй городуудай болон Японой баруун эрьеын городуудай түлөөлэгшэдэй 3-дахи уулзалга эндэ нээгдээ.

Хоёр оронииe hонирхуулдаг асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байhан энэ уулзалгын шухала удха шанартай байhые совет делегациие толгойлогшо совет ба хариин городуудай холбооной талаар ассоциациин отделениин түрүүлэгшэ, Хабаровска горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. Л. Морозов, мүн Японой делегациие толгойлогшо, Японой баруун эрьеын городуудай мэрнүүдэй ассоциациин түрүүлэгшэ — Ниигатын мэр Коотаро Ватанабэ үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглээ.

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ой тухай, хоёр оронной арадуудай хани барисаанай, совет-япон харилсаа бэхижүүлгын аша туhада тааруугаар совет ба япон городуудай хоорондохи холбоо саашадань хүгжөөлгэ тухай элидхэлнүүд шагнагдаhан байна.

Уулзалгада хабаадагшад ажалшадай депутадуудай Эрхүүгэй областной Соведэй гүйсэдкомдо, мүн хизаар ороноо шэнжэлхэ уран hайханай музейдэ, ангай ба бусад үhэтэ арhануудай баазада, политехническэ институдай минералогическа музейдэ ороо.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

...ОН ДОТОРХИ ДЭЭДЭ hУРАЛСАЛЫЕ ...АШАДАНЬ УЛАМ НАРИЖУУЛАН ...ЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

...С-эй ЦК, СССР-эй Мини...дэй Совет «Орон доторхи ...уралсалые саашадань улам ...улан hайжаруулха тухай» ...баталан абаба. Совет дээ...гуулинууд арадай бүхы ...да шухала, эрхим шадабари...гэжэлтэдые бэлдэхэ тон ...зорилго гол түлэб амжал...ар шиидхэнэ, эрдэм болон ...хүгжэлтэ, дэбжэлтэ түр...хэрэгтэ шухала hуури ...экономико ба соёл сааша...хжөөлгэдэ улам ехэ нүлөө ...гэжэ тогтоол дотор тэм...нэ. Дээдэ hургуулинуудта ...бүхы научна хүдэлмэри...эй гурбанай нэгэнhээ оло...үдэлмэрилнэ. Һүүлэй жэл...дээдэ hургуулинуудай тоо ...нлангаяа эрдэм, техни...нэ шэглэлнүүдээр олон ...нэр абтадаг болоhон байна. ...ришэн, хүдөө залуушуул...улжа, дээдэ hургуулинуу...гэдэ эмхидхэгдэhэн бэлэд...деленинүүд hайн үүргэ ...байна. Дээдэ hургуули... hуралсалай-материальна ...хижүүлхын, студентнэрэй ...ба ажаhуудалай хэрэглэм...алга hайжаруулхын тула ...хүдэлмэри хэгдэжэ байн...

...эй XXIV съездээр табиг...коммунис байгуулалтын, ...эй зорилгонууд мэргэжэл...ургалгын ба хүмүүжүүл...эрэг улам нарижуу...йжаруулха эрилтэ та...жэ тус тогтоол дотор ... Тус тус hалбари...ороной бүхы экономикын ...саашанхи арга боломжо...хараха, ажалые ардэм ...заабариин ёhоор эмхид...үйлэдбэрн хүтэлбэрилхэ ...нүүдые шадабаритай бэр...дхэхэ мэргэжэлтэдэй хаба...ань үйлэдбэриин хурдан ...эр хүгжэжэ, техническэ ...тэрэнэй таhалгаряагүй ...эн зэбсэглэгдэжэ байhан ...йдалда тон шухала удха ...ай.

...и дээдэ hургуулинуудые ...гарагшадай теоретиче...рофессиональна мэргэжэ...эм хэмжээн эрдэм болон ...рин улам нэмэжэ байгаа ...үүдтэ харюусадаггүй бай... КПСС-эй ЦК, СССР-эй ...нүүдэй Совет анхарал ...на. Һуралсал-хүмүүжүүл...эг эмхидхэхэ мүнөө сагай ...онол арганууд, тэрэшэлэн ...ай техническэ хэрэгсэл... удаан зохёогдодог ба ...дэг байна. Эрдэм, техни...шэнэ туйлалтанууд hу...й зарим түсэбүүд, про...үүд ба учебнигүүд дотор ...раалагданагүй. Һуралса...аран ба журам сахилгын ...удентнэртэ шанга эрилтэ...имдаа табигданагүй. Дээ...салай заочно ба үдэшын ...үүд саашадаа нарижуулан ...лагдахаар байна.

...н дээдэ hургуулинууд ...енна, хүдөө ажахын пред...удтай, эрдэм-шэнжэлгын ...гаануудтай үшөөл hула ...рисаатай байhаар, эрдэм ...ба техникын шухала асуу...ые шиидхэлгэдэ зохихо ан...дуулнагүй. Зарим hалба...министерствэнүүд, албан ...үүд материалнуудаар, мү...н лабораторно түхеэрэлгэ... хангалгаяа hайжаруулха ...ь дээдэ hургуулинуудта ...туhаламжа үзүүлнэгүй, ...гэжэлтэд тушаа анхарал ...табина. Аспирантурын хү...дэлмэридэ, ороной холын районуудай дээдэ hургуулинуудта хүдэлмэрилхэ научна хүдэлмэрилэгшэд ба багшанарые бэлдэлгын талаар горитой дутуу дунданууд бии! Мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэг түсэблэлгэ, тэдэниие хубаалга ба хэрэглэлгэ арадай ажахын эрилтэнүүдтэ хүсэд харюусанагүй.

Дээдэ hургуули хүгжөөлгын асуудалаар КПСС-эй XXIV съездын табиhан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, арадай ажахыда, эрдэм ба соёлдо шухала хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэлгын шанар саашадань hайжаруулха хэрэгтэ дээдэ hургуулинуудай оролдолго хүсэлэлгэ зорюулхыень СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствые, дээдэ hургуулинуудтай министерствэнүүд ба албан зургаануудые, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалба. Марксистско-ленинскэ эрдэм ухаанай гол hургаалнуудые залуу мэргэжэлтэдэй шудалха, тэдэнэй теоретическэ ба мэргэжэлэйнгээ талаар hайн бэлэдхэлтэй болохо, гурим заншалай эрхим шанарнуудые өөhэдтөө нэбтэрүүлхэ, хүн зоной дунда шадамараар хүдэлмэрилхэ, партиин политикые эдэбхитэйгээр бэелүүлэгшэд болохо ябадал туйлаха шухала. Дээдэ hургуули хадаа олоhон эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ баяжуулха, hэльбэн шэнэдхэхэ гэжэ хододоо оролдодог хэшээл эрмэлзэл мэргэжэлтэдтэ хүмүүжүүлхэ зэргэтэй, энэнь мэргэжэлтэдэй бүхы наhанай, ажал ябуулгынь зайлашагүй гурим болохо ёhотой.

Орон доторхи дээдэ hургуулинуудай хүтэлбэрилгые улам hайжаруулхын тула СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствын дэргэдэ Дээдэ hургуулинуудай совет эмхидхэхэ шухала гэжэ тоологдоо. Тэрэнэй бүридэлдэ дээдэ hургуулинуудтай министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, СССР-эй Госпланай, Эрдэм болон техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй комитедэй, СССР-эй Наукануудай академиин, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые, союзна республикануудай дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствэнүүдые, тэрэшэлэн студентнэрэй түлөөлэгшэдые оруулхаар хараалагдана. Дээдэ hургуулинуудай совет дээдэ hургуулинуудтахи hуралсал, хүмүүжүүлгын ба эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри hайжаруулхаар научна үндэhэ баримта түгэс hанамжа дурадхалнуудые зохёолгодо, мэргэжэлтэдые бэлдэлгын, хубаалгын ба хэрэглэлгын, научна хүдэлмэрилэгшэдэй, багшанарай шадабари мэргэжэл дээшэлүүлгын хэрэг холын хараатайгаар түсэблэхэ асуудалнуудта анхаралаа хандуулдаг байха зэргэтэй.

Ехэ ехэ дээдэ hургуулинуудтай түб газарнуудта дээдэ hургуулинуудай ректорнүүдэй соведүүдые эмхидхэн байгуулха, дээдэ hургуулинуудай ажал ябуулгые тааруулан эмхидхэхэ, hуралсалай хэрэг, суртал бодолой, хүмүүжүүлгын ба эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри эмхидхэлгын, багшанарай шадабари мэргэжэл дээшэлүүлгын талаар сугларhан hайн дүй дүршэл согсолхо ба бусадай шадабари болгохыень тэдэ соведүүдтэ даалгаха гэжэ энэ тогтоолоор мүн лэ хараалагдана.

Дээдэ hургуулинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые шэлэлгэ, томилолгын түлөө СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствын харюусалгые дээшэлүүлхэ зорилгоор нимэ юумэ хэхэ гэжэ тогтоол дотор заагдана гэбэл: захиргаанай талаар хэндэ мэдэлтэй байhанhаань дулдыдангүй, СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствын коллегиин hанамжа дурадхалые хараада абалсан, дээдэ зургаанай тогтооhон гуримай ёhоор, дээдэ hургуулинуудай ректорнүүд томилогдохо, тушаалhаа сүлөөлэгдэхэ болоно.

Ниитэнаучна ба ниитэтехническэ эрдэм мэргэжэлэй талаар студентнэрэй бэлэдхэл улам hайжаруулха, эрдэм ухаанай ба үйлэдбэриин мүнөө сагай эрилтэнүүдые хараада абажа, практика гараха, ажалые эрдэм ухаанай заабариин ёhоор эмхидхэлгын, захиргаанай, инженернэ, психологиин, промышленна эстетикын, электронно-тоололгын техникын талаар мэргэжэлтэдэй бэлэдхэл hайжаруулха шэглэлээр дээдэ hургуулинуудай hуралсалай түсэбүүд ба программануудые улам нарижуулан hайжаруулха хэмжээнүүдые 1972—1974 онуудай турша соо СССР-эй Наукануудай академитэй, зохихо министерствэнүүд ба албан зургаануудтай хамта бэелүүлхыень СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствэдэ даалгаа. Һуралсал-хүмүүжүүлгын хэрэгтэ гол научна хүдэлмэрилэгшэдэй, багшанарай дүүргэдэг үүргые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ. Заагдадаг бүхы эрдэм мэргэжэлнүүдэй удха шэглэлые хододоо шэнэлжэ байха, техническэ аргануудые хэрэглэн, студентнэрые hургалгын шэнэ, түрүү онол методуудые эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, эрдэм мэргэжэлнүүдые шэнжэлэн шудалалгын формонуудые бүхы аргаар хүгжөөхэ. СССР-эй Госплантай, хамаатай министерствэнүүд ба албан зургаануудтай зүбшэлhэнэй үндэhөөр, мэргэжэлтэдые бэлдэлгын шэглэлнүүдые тододхохо ба мүнөө сагай үйлэдбэриин эрилтэнүүдтэй тааралдуулха, тиихэдээ олон шадабаритай мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха.

Ниитын эрдэмүүдэй кафедрануудай hуралсал-хүмүүжүүлгын, эрдэм-шэнжэлгын, методикын хэмхэмжээе улам дээшэнь үргэхэ, студентнэрэй марксистско-ленинскэ суртал бодол, бата мэдэрэл бүрилдүүлгээр тэдэ кафедрануудай арга боломжо хүсэд бүрин хэрэглэхэ, ниитын эрдэм наукануудые заалгын эрхим шанар хангаха, марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури табигшадай зохёолнуудые, КПСС-эй документнүүдые студентнэрэй гүнзэгыгөөр шудалха ябадал хангаха, ниитын ажабайдалай үзэгдэлнүүд ба хэрэгүүдтэ ангиин мэдэрэлтэйгээр хандаха, марксизмда харша үзэл бодолнуудые үндэhэ баримтатайгаар шүүмжэлхэ шадабари студент-залуушуулда олгон хүмүүжүүлхэ. Ниитын эрдэм наукануудые заадаг багшанарай бэлэдхэл hайжаруулха, залуу мэргэжэлтэдые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгын түлөө тэдэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ.

СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерство, дээдэ hургуулинуудтай министерствэнүүд ба албан зургаанууд үдэ-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

Улаан-Үдын бүд нэхэлгын фабрикада ажалай түрүүшүүл олон юм. Нэхэгшэ Евгения Еремеевна Бутурина тэдэнэй тоодо оролсоно. Улаан Тугай орденой кавалер, коммунистка Е. Е. Бутурина үдэр бүриингөө даабарие 130—140 процент дүүргэжэ, юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй даабарие нэгэ hара урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэхэгшэ Е. Е Бутурина.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

XXIV ТҮСЭБТЭ ЮhЭДЭХИ
ЭРШЭ · ШАНАР · ДЭЛИСЭ

20 ХОНОГҺОО ХОЙНОТОХОГҮЙ

Үглөөнэй шаргал улаан наран абаhаар бүглэгэр хара нарhан модотой хадануудай оройе гуулитуулан гэрэлтүүлhээр ногоорон зэнхыгшэ захагүй тала дайдаар хурса элшээ элбэгээр сасаба. Эгээл энэ үедэ Харганаа hүүриинhаа нааша хабтайhан сабшалан дээрэ үбhэшэдэй гар хажуураа булюудэн хурсадхахань, залуу хүбүүд, басагадай шогтой хүхюунээр энеэлдэхэнь үглөөнэй сууряанда hоноороор соностоно.

Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой үбhэшэд ниитынгээ хони, малда үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ эхилhээр үнихэнэй. Эндэ үбhэ хуряаха оньhожоруулагдамал 4 звено эмхидхэгдэжэ, хэхэ ажалынь тодорхойлогдоо hэн. Тэрэнэй хажуугаар тракторай ябажа, косилкын сабшажа шадахагүй дошо болдоготой, намаг налхитай сабшалан хуряаха хэдэн звено байгуулагдаhан байна. Эгээл энэ эртэ үглөөгүүр гар хажуураар сабшагшаднай тэдэл звенонуудай нэгэн гээшэ.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгээ түргэн болзорто, hайн шанартайгаар үнгэргэхэ талаар аймаг дотороо үүсхэл гаргаhан тус ажахы бүхыдөө 1.000 гаран гектар сабшалантай юм. Байгша ондо хэды ган гасуур болоошье hаань, колхозой луговодууд гектар бүриhөө 11 центнерhээ бага бэшэ үбhэ сабшажа абахаар хараалантай. Тиигэжэ бүхыдөө 12.700 центнер үбhэ хуряажа, 2.800 тонно силос, 1.500 центнер сенаж дараха ба 400 центнер ногооной гурил татажа гаргахаар уялга абанхай юм.

Мүнөө колхозой үбhэшэд наратай удэрнүүдтэ малай тэжээл бэлэдхэлгээ ажалай 20 үдэрэй туршада дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байна.

В. ДАШИПЫЛОН.

Ивалгын туршалга үйлэдбэриин ажахын хүдэлмэришэд ниитынгээ hүрэг олон үхэр малда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула габшагай бэрхээр ажаллажа байнхай. Энэ шухала хүдэлмэриие оньhон техникын хүсөөр үсөөхэн болзорто дүүргэхын тула эндэхи хүдэлмэришэд оролдоно.

Тус ажахын нэгэдэхи отделенидэ оньhожоруулагдамал звено байгуулагданхай. Тус звеное үнинэй дүй дүршэлөөр баян механизатор Цэдэн Базарович Бадмацыренов хүтэлбэрилнэ. Эндэ бүхы ажалынь оньhон техникын хүсөөр бүтээгдэнэ. Наратай сэлмэг үдэрые алдангүй ажаллахые үбhэшэд оролдожо байнхай. Мүнөө үедэ эндэхи хүдэлмэришэд 800 гаран центнер үбhэтэй болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. «ПСБ-1,6» түхэлэй пресс-подборщигой ажаллахые харанат. 2. (Баруун гарhаа) механизаторнууд В. Б. Эрдынеев, звеное даагша Ц. Б. Бадмацыренов, Б. Ц. Цыденов гэгшэд забhарлалгын үедэ.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

Эрхимлэгшэдтэ Улаан туг

Худанай леспромхозой Гэр-шулуунай пунктын модошод июнь hарынгаа даабариhаа гадуур 1400 кубометр модо бэлэдхээ. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаhанайнгаа ашаар 7 мянган түхэриг арьбалhан байха юм. СССР-эй Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерство, профсоюзай ЦК энэ амжалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулба.

Горхоной леспромхозой мастер А. П. Пушкаревой даадаг участогай модошод үндэр бүтээсэ туйлажа, олоной дундаhаа онсо шалгараа. Эдэнэр СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин зүгhөө дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абаба.

Н. ТЮРНЕВ.

ЭРШЭТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭЭ

Хориин аймагай Анаагай совхозой 3-дахи отделениин Байсын-Эбэр гэжэ газарта оньhожоруулагдамал звено үбhэ сабшахаяа, сенаж дарахаяа гаранхай. Звеное Д-Д. Замбалаев хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэр 815 гектар сабшалангhаа гектарай 9—10 центнер үбhэ хуряахаар хараалантай.

Звенодо даалгагдаhан 11 трактор, автомашинанууд hайнаар ашаглагдана. Сабшагдаhан үбhөөр шанартай сенаж дарахын тула жолоошод Бабуев, Харитонов, Ефимов болон бусад хаба шадалаараа болоно. Тэдэнэрэй хүн бүхэн үдэртөө найманhаа үсөөн бэшэ эрьесэ хэнэ. Үбhэ hурилдэг машинада хүдэлдэг Б-Ж. Дашацыреноз, Г. Косыгин хоёр мүн лэ амжалтатай хүдэлнэ.

Аймаг соо түрүүшынхеэ эмхидхэгдэhэн энэ оньhожоруулагдамал звенодо ажал эршэтэйгээр ябажа байнхай.

Ж. БАДМАЕВ.

...СР-эй ВДНХ-да

...АЗАР ДОРОХИ ЛАЗЕР

...ар малтаха комбайнда са... шэнги түмэр пластинка ...ай. Нүхэнэй ханада бүхэ...ан лазерай элшэ туяа хү...дэнэ харагдахаар бэшэ. ...й тудаhан газарhаа хажуу ...гарахатай сасуу комбай...инист буруу үрэмдэжэ ...аа ойлгоод, машинаяа ...ань асарна.

Малтагша-маркшейдерэй хүдэлмэри хүнгэдхэхын, газар малтагшын зүг шэгээ түргэн олохо, сагаа алмахын тула Горно геомеханика ба маркшейдерскэ хэрэгэй бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд элшэ туяа сасадаг ЛУН-1 гэжэ прибор зохёоhон байна. Лазерай туяае ондоо тээшэнь шэглүүлжэ шадаха нэмэлтэ түхеэрэлгэ газарые хайшаншье малтаха арга олгодог.

Бүтээhэн ажалhаа дулдыдан, жэл соо 2100-hаа 4200 хүрэтэр түхэриг мүнгэ алмаха арга тэрэ түхеэрэлгэ олгохо юм. СССР-эй ВДНХ-гай «Шулуун нүүрhэнэй промышленность» гэhэн павильондо ерэгшэдые зүг-шэг олгохо лазер ехэтэ hонирхуулна.

М. ШМАКОВА.
(СССР-эй ВДНХ-ТАСС).

...САГДАДАГ ГЭР

...багахан гэрые түргэн хаб...ха, сусаад, ондоо тээшэ ...болохо. Иимэ гэрнүүд мо...ажахын мэргэжэлтэдтэ, хо...хүнэй ябаагүй газараар аян...аг элдэб экспедицинүүдтэ ...эгтэй байха юм. Иимэ мэргэжэлтэд ажаллаха газартаа вертолеоор хүрэдэг, майхан соо байрладаг шуу. Хойто зүгэй ой модоной предприятида сусагдадаг заахан гэрнүүдые бариха бодол түрөөд, түрүүшын туршалга эндэ гараhан байна.

Һайн түхеэрэлгэтэй иимэ гэр гурбан хүнэй байрлахаар. Тэрэниие сусаад, вертолеоор, зөөхэдэ болохо.

СССР-эй ВДНХ-гай «Модоной ажахы ба модоной промышленность» гэhэн павильон соо мүнөө харуулагдажа байhан тиимэ гэрнүүд ой модоной олон экспедицинүүдтэ хэрэглэгдэнэ.

М. ПАВЛОВ.
(СССР-эй ВДНХ-ТАСС).

АМЖАЛТА ТУЙЛАГДАНА

Хориин 335-дахи ПМК-гай барилгашад жэлэй түрүүшын хахадта эрхим hайнаар ажаллаа гэжэ ажалайнь дүнгүүд эли тодоор гэршэлнэ. Үнгэрhэн үе соо эдэнэр 908 мянган түхэригэй барилга-хабсаралтын хүдэлмэри дүүргэhэн байна. Энэнь түсэбөөр хараалhанда орходоо 30 мянган түхэригөөр ехэ болоно.

Тус предприяти жэлэй эхинhээ хойшо гурбан хашаа, хүүгэдэй саад-ясли, 1458 дүрбэлжэн метр байрын талбай ашаглалгада үгэнхэй.

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Хориин барилгын участогай Н. И. Угрюмов, А. В. Кузнецов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг хабсаргагшадай бригаданууд мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр hара бүриингөө даабари 170—180 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм.

Л. БАРАДИН.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

ОРОН ДОТОРХИ ДЭЭДЭ hУРАЛСАЛЫЕ СААШАДАНЬ УЛАМ НАРИЖУУЛАН hАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

шын ба заочно дээдэ hуралсалаар мэргэжэлтэдые бэлдэлгын хэрэг шууд hайжаруулха. Үдэшын ба заочно hуралсалаар хүдэлмэрилэгшэдэй эрдэм бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ мэргэжэлнүүдые дахин хаража үзэхэ. Кафедрануудые мэргэжэл шадабаритай багшанараар хангаха. Ажалпаа hамшангүй дээдэ hургуулинуудта hурахаяа ерэhэн, мэргэжэлээрээ хүдэлмэрилдэг хүнүүдые түрүүшын ээлжээндэ абаха. Үйлэдбэри дээрэ ажаллажа байгаа залуушуулай дундаhаа студентнэрые абаха шухала формо — дээдэ hургуулинуудай дэргэдэхи бэлэдхэлэй отделенинүүдэй хүдэлмэри hайжаруулха.

Учебнигүүдые, hуралсалай, методикын хэрэгсэлнүүдые. клангаяа эрдэм ухаанай ба техникын тон шэнэ hалбаринуудаар учебнигүүдые, hуралсалай, методикын хэрэгсэлнүүдые дээдэ hургуулинуудай хэрэглэхэ хангахаар хүсэд тиражтайгаар саг соонь бэлдэхэ, хэблэхэ тушаа, дээдэ hургуулинуудай профессорнүүд, багшанар болон студентнүүдые Эсэгэ ороной ба харинн эрдэм ухаанай, ажал хэрэгэй талаар шэб шэнэ мэдээсэлээр хангаха тушаа, тэрэшэлэн дээдэ hургуулитай бодото хүдэлмэриин олон жэлэй дадал дүршэлтэй мэргэжэлтэдые шэлэн абажа, эрдэмэй болон техникын шэнэ, холын, хараатай шэглэлтэй мэргэжэлээр дээдэ hургуулинуудай тусхай факультедүүдтэ шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гурим зохёохо тушаа хэмжээнүүдые бэелүүлхэ ябадал энэ тогтоолоор хараалагдаба.

Студентнүүдэй үйлдбэри дээрэ хүдэлжэ, дадал дүршэлтэй болохо ябадал улам hайжаруулха тушаа хэмжээнүүдые зохёогоод бэелүүлхыень СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствэдэ, hалбаринуудай министерствэнүүд ба зургаануудта дурадхагдаба. Студентнүүдэй үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ, дадал дүршэлтэй болохынь тулада харьяата предприятинуудые, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдые, эрдэм-шэнжэлгын ба проектно-конструкторска организацинуудые, соёлой эмхи зургаануудые дээдэ hургуулинуудта хубаарилан даалгаха.

Дээдэ hургуулинуудые дүүргэгшэд бодото хүдэлмэриин шухала дадал дүршэлтэй болохын тулада хубаарилгын ёhoop эльгээгдэhэн предприятинууд дээрэ, организацинууд ба эмхи зургаануудта жэл хүрэтэр болзортойгоор ажалай дүршэл шудалдаг байха. Энэ үе соо тэдэнэр тушаалайнгаа уялгануудые дүүргэдэг, штадаар хараалагдаhанай ёhoop салин хүлhэ абадаг байха. Эдэ предприятинуудые, организацинууд ба эмхи зургаануудые мэдэлдээ даажа байhан hалбаринуудай министерствэнүүд, зургаанууд ажалай дүршэл шудалха хэрэгые бүхыдэнь хүтэлбэрилдэг байха гэжэ тэдээндэ даалгагдана.

Ороной дээдэ hургуулинуудай дунда университедүүдэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ, тэдэнние дээдэ hургуулинуудай түрүү зэргын hуралсалай-методикын түбүүд болгохо шухала гэжэ мэдэрэгдээ. Юрэнхы hуралсалай hургуулинуудта, дээдэ hургуулинуудта ба эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта хэрэгтэй эрхим мэргэжэлтэй багшанар болон научна хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ, мүн гол шэглэлтэй эрдэм ухаанай талаар хэгдэдэг шэнжэлгэнүүдые улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ университедүүдэй хүсэлэл оролдолгые шэглүүлхэ.

Дээдэ hургуулинуудые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые 1973 оной январиин 1 хүрэтэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулхыень СССР-эй Госпланда, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эрдэм, техникын талаар Гүрэнэй комитедтэ, СССР-эй Науканuудай академидэ, СССР-эй Дээдэ ба дунда тусхай hуралсалай министерствэдэ даалгагдаба. Эдэ хэмжээ ябуулганууд дотор дээдэ hургуулида хэрэгтэй hуралсалай, лабораториин түхеэрэлгэ болон hуралсалай техническэ хэрэгсэлнүүдые ехээр үйлэдбэрилхэ, hуралсалда кино, радио ба телевидени нэбтэрүүлхэ, дээдэ hургуулинуудые шэб шэнэ приборнууд ба түхеэрэлгэнүүдээр, электронно-тоололгын техникээр хангаха ябадал хараалагдаха ёhотой. Дээдэ hургуулинуудые научна ба hуралсалай түхеэрэлгээр саг соонь хангаха, хэрэгсэл материалнуудаар бүри hайнаар хангаха тушаа hалбаринуудай министерствэнүүд, зургаанууд хэмжээ абаха ёhотой.

Дээдэ hургуулинуудай эрдэмтэд, багшанарай шадабари мэргэжэл дээшэлүүлхэ, тэдэнние саашадаа hайнаар бэлдэхэ, хэрэглэхэ зорилгоор иимэ хэмжээнүүд шухала гэжэ мэдэрэгдээ гэбэл:

профессорнүүд ба багшанарай тушаал даажа хүдэлхэ гурим тухай шэнэ дүрим зохёохыень ВЦСПС-тэй хамта СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствэдэ даалгаха. Шэнэ дүрим дотор багшанарай эрдэм шадабариин ба үзэл бодолой, политическэ бэлэдхэлэй хэмжээндэ табигдадаг эрилтэнүүдые дээшэлүүлхэ, студентнүүдэй дунда багшанарай ябуулдаг hуралсалай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарыень сэгнэхэдээ, дээдэ hургуулинуудай профессорнүүд багшанарай тушаал олгодог комиссинуудай үүргэ дээшэлүүлхэ ябадал хараалха;

нииитын эрдэм заадаг багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдуудые Белоруссиин ба Новосибирскын гүрэнэй университедүүдэй дэргэдэ 5 hара хүрэтэр hуралсалай болзортойгоор, бүхы дээрээ 400 хүнэй hурадаг байхаар 1973 ондо эмхидхэхэ;

аспирантурада абаха түсэб бага болгожо, мүн тэдээндэ салин хүлhыень түлэжэ байгаад, жэлэй болзортойгоор багшын дүршэл шудалха стажер-багшанарай тушаал дээдэ hургуулинуудта бии болгохо. Дээдэ hургуулинуудтай министерствэнүүд ба зургаануудай зууршалгаар стажер-багшанарые абаха түсэб жэл бүри тогтоохыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эрдэм, техникын талаар Гүрэнэй комитедтэ, СССР-эй Дээдэ ба дунда тусхай hуралсалай министерствэдэ даалгаха;

лекцинүүдые уншахын тулада, hуралсалай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нарижуулан hайжаруулхадань, шэнжэлхы хүдэлмэри эмхидхэхэдэнь туhаламжа хүргэхын тулада, оропой холын районуудтахи дээдэ hургуулинуудта эрхим мэргэжэлтэй эрдэмтэд, багшанарые хододоо эльгээжэ байха.

Гуманитарна шэглэлтэй дээдэ hургуулинуудта хэрэгтэй научна хүдэлмэрилэгшэд, багшанарые бэлдэхэ хүдэлмэри үргэдхэхэ, нарижуулан hайжаруулха тушаа хэмжээнүүдые СССР-эй Госплантай хамта СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствэ бэелүүлхэ. Гуманитарна мэргэжэлнүүдээр хүдэлдэг аспирантурын хүдэлмэриин ашаг үрын түлөө, тэрээндэ бэлигтэй бэрхэ хүнүүдые абалгын түлөө дээдэ hургуулинуудай ректорнүүдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ; аспирантнуудай марксистско-ленинскэ теори, дээдэ hургуулида багшалгын ба коммунис ёhoop хүмүүжүүлгын методико гүнзэгыгөөр шудалха ябадал эмхидхэхэ.

Эрдэм-техникын эгээл шухала асуудалнуудаар залуу мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, студентнүүдэй дипломно проектировани хүтэлбэрилхэ тэдэнние үйлэдбэриин дадал дүршэлтэй болголгын, эрдэм шэнжэлгынь хүдэлмэри, мүн аспирантнуудые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ томо эрдэмтэдые, арадай ажахын гол түрүү мэргэжэлтэдые СССР-эй Науканuудай академитэй, hалбаринуудай министерствэнүүд ба зургаануудтай хамта хабаадуулхыень СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствэдэ даалгаха. Дурсагдаhан эдэ мэргэжэлтэдые зарим ушарта штадаар хараалагдаhан салин хүлhэндэ абаад хабаадуулжа болохо.

Научна хүдэлмэрилэгшэд, багшанарые аттестацилгын шанар hайжаруулха, эрдэмтын нэрэ, зэргэтэй болохые хүсэгшэдэй научна ба педагогическа бэлэдхэлэй хэмжээндэ табигдадаг эрилтые дээшэлүүлхэ, эрдэмтэдэй соведүүдэй хүдэлмэриин хойноhoo хиналта шангаар табиха.

Арадай ажахыда хэрэгтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ шанар hайжаруулха зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор дээдэ hургуулинуудта хэгдэдэг шэнжэлхы хүдэлмэриин теоретическэ хэмжээе, ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилго дээдэ hуралсалай органуудай үмэнэ табигдана. СССР-эй Науканuудай академиин институдуудтай, hалбаринуудай министерствэнүүд ба зургаануудтай хамта дээдэ hургуулинууд хоорондоо холбоотой хэдэ хэдэн асуудалнуудые научна ёhoop бэелүүлхэ зэргэтэй. Шэнжэлхы хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые материальна үйлэдбэридэ, hуралсалай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлхэ, эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ студентнүүдые бүри олоор хабаадуулхын тула шухала эрхэ байдал байгуулха.

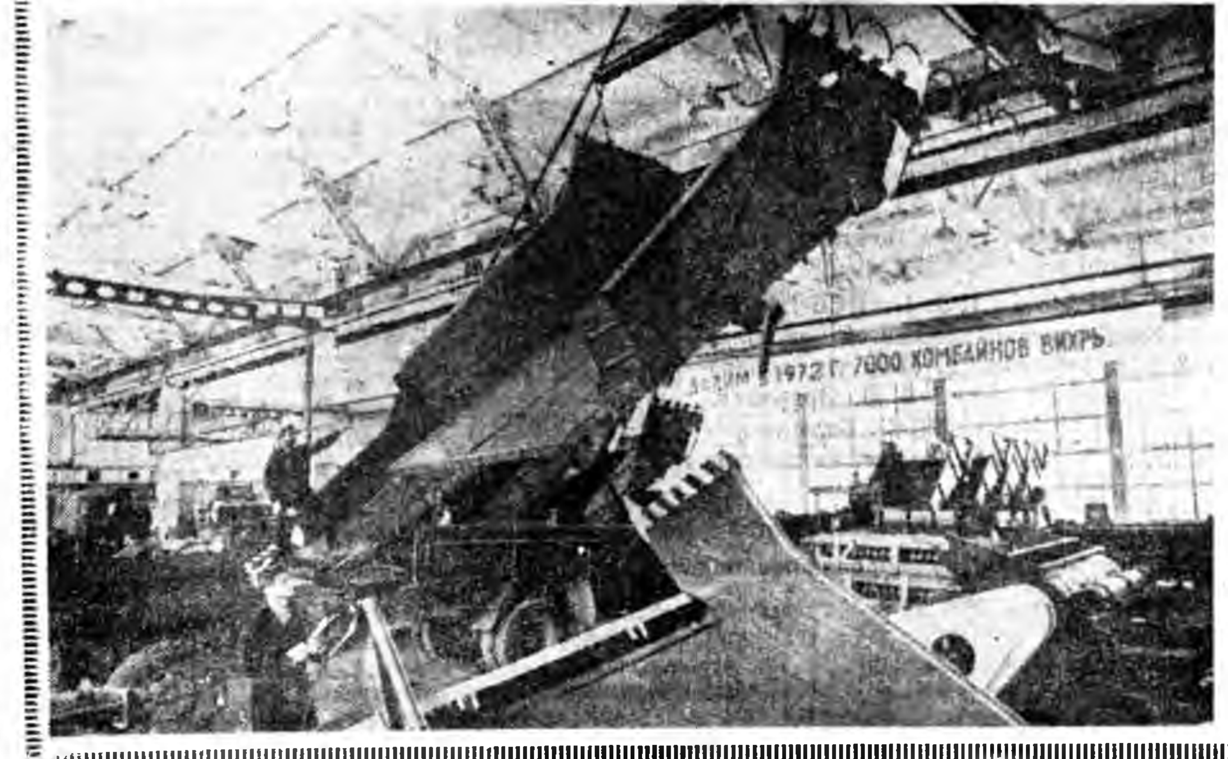
Ерээдүйн мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие улам саашадань hайжаруулха хэрэгтэ дээдэ hургуулинуудай партийна эхин организацинуудай болон коллективүүдэй ажал ябуулгые шэглүүлхэ, дээдэ hургуулинуудай али бүхы шатануудта партийна нүлөө бэхижүүлхэ гэжэ союзна республиканууудай компартинуудай ЦК-нүүдые, партиин крайкомууд, обкомууд, горкомууд болон райкомуудые энэ тогтоол уялгална. Профессорнүүд, багшанарай ба студентнэрэй эрхим хубиниень хабаадуулжа, дээдэ hургуулинуудтахи партийна зэргэнүүдые олошоруулгада анхаралаа ехээр хандуулха. Студентнүүдтэ научна, коммунис суртал бодол бүридүүлхэ, тэдэнние совет патриотизмын ба пролетарска интернационализмын үзэл бодолтойгоор, мүн буржуазна үзэл сурталай үзэгдэлнүүдтэ эбсэшэгүй байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ дээдэ hургуулинуудай партийна организацинуудай дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ.

Студентнүүдые эмхитэй гуримтай, жаяг заршамтай байхаар, олониитэдэ харша үзэгдэлнүүдтэ эбсэшэгүй байхаар, эрхим зэргын ёho заншалтайгаар, ёho гуримтайгаар хүмүүжүүлхэ. Студент ябаhан залуушуулай ниитэ-политическэ эдэбхи хэшээлые хүгжөөхэ, тэдээнние эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха дадал дүршэлтэйгөөр хүмүүжүүлхэ.

Дээдэ hургуулинуудай профсоюзай организацинуудай хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулжа байхыень ВЦСПС-тэ, гэгээрэлэй, дээдэ hургуулиин ба научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-да дурадхагдаба. Студентнүүд болон багшанарай hурахын, ажаллахын ба амархын тулада шухала эрхэ нүхэсэл байгуулха, тэдэнэй соёлой, ажаhуудалай хангалгые hайжаруулха хэрэгтэ дээдэ hургуулинуудай профсоюзай организацинуудай хүсэлэл оролдолгые элсүүлхэ. Физкультурно-олониитын хүдэлмэри улам саашадань хүгжөөхэ, студентнэрэй уран hайханай самодеятельностиин үзэл сурталай хэмжээе дээшэлүүлхэ.

Студентнүүдые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ тушаа дээдэ hургуулинуудай комсомолой организацинуудай ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-да дурадхагдаа. Студент ябаhан залуушуулда комсомолой организацинуудай үзэл сурталай ба оюун сэдьхэлэй талаар үзүүлдэг нүлөөгэй түхэл маягые, арга хэрэгсэлнүүдые олон янзын болгохо, hуралсалайнгаа түлөө, коллектив дотороо ба гэр бүлэдөө журамтай байлгын түлөө уялгаяа мэдэрдэг, харюусалгатай байхаар тэдэнние хүмүүжүүлхэ.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, дээдэ hургуулиин профессорнууд, багшанар, бүхы хүдэлмэрилэгшэд, партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинууд дээдэ hуралсалые улам саашадань хүгжөөхын, нарижуулан hайжаруулхын тулада бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ эрхим хубитаяа оруулха байха гэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор элирхэйлэн мэдүүлэгдэнэ.

Ф. ЭНГЕЛЬС ПРОЛЕТАРСКА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ ТУХАЙ

Научна коммунизмын үндэhэн hуури табигшадай нэгэн, дэлхэйн пролетариадай вождь, дүлэтэ революционер Фридрих Энгельс бүхы дэлхэйн революционно хүсэнүүдые нэгэдүүлхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэдэг байhан.

Мүлжэн дарлагшадай урдаhаа хоорондоо нягта холбоотойгоор тэмсэхэ ёhотой гэhэн мэдэрэл үшөө Англидахи чартистнуудай, Франциин Лионско фабрикын бүд нэхэгшэдэй хүдэлөөнүүдэй үедэ түрөө hэн.

Европын олон оронуудай демокрадуудай 1845 оной сентябриин 22-то Лондондо болоhон ехэ суглаан дээрэ Ф. Энгельсын хэлэhэн үгэ соо пролетарска интернационализм тухай hанал бодол эли тодоор харагдаhан юм. Тиихэдээ Ф. Энгельс, имагтал өөрынгөө ангиин аша туhа харадаг буржуази хадаа арадуудай интернациональна нэгэдэлые хүтэлбэрилжэ шадахагүй, харин нэгэ уг зорилготой, нэгэ дайсанай урдаhаа тэмсэдэг пролетариат энэ революционно хүдэлөөе ударидаха ёhотой гэжэ онсолон зааhан байна.

Научна коммунизмын үндэhэ hуури табигшад коммунистнуудай түрүүшын программна документ зохёоходоо пролетариат хадаа интернационализмын үзэл бодолые бодото дээрэнь абажа ябагша, арадуудай аха дүүгэй талархалые нэгэдүүлэгшэ хүсэн гэжэ тодорхойлоо hэн.

Капитализмын хүгжэлтэ нютаг нютагай шэглэлтэй национальна амяарлалгые усадхажа, бүхы үндэhэ яhатанай пролетариадые нэгэдхэхэ, тэдэнэй жагсаалые бэхижүүлхэ таарамжатай эрхэ бейдал хангана гээд «Манифест» дотор хэлэгдэнэ. Тиихэдээ Коммунис партиин манифест иимэ уряагаар дүүрэдэг: «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!». Пролетариадай революционно тэмсэлэй, дарлагданги арадуудай национальна сүлөөрэлгын тэмсэлэй дүй дүршэлые шэнжэлhэнэй удаа, Маркс Энгельс хоёр пролетарска интернационализмын иимэ онсо шэнжэнүүдые элирүүлхэдээ, эдэ гол зүйлнүүдые заагаа hэн: социалис болон коммунис общественые байгуулхын түлөө тэмсэлдэ бүхы оронуудай пролетариадай нэгэдэл ба аха дүүгэй холбоон; хүдэлмэришэн ангиин пролетарска талархал, бөө бэедээ материальна болон моральна туhалалсалга; нацинуудай адли тэгшэ эрхэ, бодото эрхэ сүлөө, бээе даанги байдал; уласхоорондын пролетариадай урда орон бүхэнэй хүдэлмэришэн анги интернациональна уялгаяа дүүргэхэ зэргэтэй.

К. Маркстай хамта, мүн өөрөөшье Фридрих Энгельс пролетарска интернационализмын гол ёho гуримууд тухай олохон теоретическэ зохёолнууд, үгэ хэлэлгэн, бэшэгүүд соогоо революционно пролетариадай хүсэнүүдэй эмхидхэл, нэгэдэлые улам батадхахые уряалдаг hэн.

Дэлхэйн олон ороной хүдэлмэришэн анги, пролетарска партинууд интернациональна уялгаяа ямараар дүүргэнэб, тэрээнhээл пролетарска интернационализмын нүлөөн дулдыдаха гэжэ Ф. Энгельс тоолодог байhан. 1875 оной мартда Август Бебельдэ бэшэhэн бэшэг соогоо Ф. Энгельс иигэжэ бэшэhэн байна: Германиин социал-демократическа парти «бүхы оронуудай хүдэлмэришэдтэ талархажа байhанаа мэдэрнэ, энээнhээ урид дүүргэдэгтээл адли саашадаашье энэ талархалhaa уламжалhан уялгануудаа дүүргэхээр хэзээдэ бэлэн» гэжэ программа дотор онсолхо шухала.

Ф. Энгельс II Интернационалай эмхидхэн байгуулагдахада халуунаар дэмжэhэн, тэрэнэй конгрессүүдые бэлэдхэлдэ өөрөө хабаадаhан байна. II Интернационалда оппортунистнууд «шэбээлээд», Энгельсын этигэл найдабари харюулжа шадаагүй hэн. Владимир Ильич Ленинэй 1919 ондо эмхидхэн байгуулhан III Интернационал энэ этигэл найдабариинь харюулха заяатай байгаа.

Наhа барахаhaa нэгэ жэл урид, 1894 оной сентябриин 25-да «Сицилиин социалистнуудта амаршалга» эльгээхэдээ, Энгельс иигэжэ бэшээ hэн: «Бүхы оронуудай дарлагдаhан арадуудта шэнэ, эрхим hайн общество байгуулха саг ойртожо байна. Дарлагдаhан олон түмэн арад ондо ондоо хилэтэй, ондо ондоо хэлэтэй байбашье, хаа хаанагүй зэргэеэ нягтаруулна, хаа хаанагүй өөр хоорондоо хэлсээ батална. Уласхоорондын пролетариадай арми эмхидхэгдэжэ, тэрэ ерэхэ зуун жэлдэ илалта түйлахал байха!» (К. Маркс, Ф. Энгельс, Зохёолнуудай 22 том, 496-дахи нюур).

Агуу ехэ революционерэй ухаан бодолтоной сэсэ мэргэнээр уридшалан хэлэhэнииинь бодото дээрээ бэелүүлэгдээ. Уласхоорондын пролетариадай арми гайхамшаг амжалта түйлаа: социалис оронууд мүнөө дэлхэйн гурбан түби дээрэ hуурижанхай, пролетарска интернационализмын үзэл бодолдо үндэhэлэн, бүхы харилсаануудта — экономическа, политическэ, уласхоорондынгоо холбоо барисаа улам улам бэхижүүлнэ, батадхана.

Пролетарска интернационализмын гол ёhонуудые саашадань хүгжөөхэ, бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэг В. И. Ленинэй нэрэтэй нягта холбоотой.

Пролетарска партинуудай революционно хүдэлөөнэй бүхы отрядуудай ажал ябуулгада интернациональна, нацио[нальна] зүйлнүүдые нэгэд[хэхэ] улам батадхаха шухала [гэжэ] В. И. Ленин заадаг hэн.

Ф. Энгельсын пролета[рска] интернационализм тухай [hанал] бодолнууд гол ёhонууд [...] туйлай ехэ удха шанартай [...] шэ. Ушар юуб гэхэдэ, дэ[лхэйн] олон районуудта империа[лизм]да эсэргүү тэмсэл үргэ[лжэлнэ], политическэ, экономи[ческэ], соёл сурталай талаар [социа]лизм ба капитализмын [хоо]рондо тэмсэл үргэлжэлжэ[л]на бшуу.

Коммунис хүдэлөөнэй [нэгэ]дэлые бэхижүүлхэ, им[периа]лизмда эсэргүү хүсэнү[үдые] нэгэдхэхэ, коммунис ба [хүдэл]мэришэнэй партинуудай [эм]хидхэл нэгэдэлые улам [батад]хаха гэhэн шухала зо[рилго] бүхы дэлхэйн коммунистну[удай] урда табяатай байна.

Коммунистнууд өөр[ын] түүхэтэ харюусалгые hай[н] гоно. Тиимэhээ 1969 оной [...] hарада болоhон коммун[ис ба] хүдэлмэришэнэй партин[уудай] уласхоорондын московско [зүб]лөөн дээрэ пролетарска [интер]национализмын шиидхэх[э] ха шанар онсолон тэмдэг[лэгдэ]hэн байна.

Коммунис ба хүдэлмэ[ришэ]нэй партинуудай уласхо[орон]дын московско зүблөөнд[э] баадагшад иимэ уряа бүх[ы дэл]хэйн арадуудта зорюулаа: [«Со]циалис оронуудай ара[д...] пролетаринар, капиталай [орон]нуудай демократическа [...] хүсэнүүд, дарлалтада б[...] эрхэ сүлөөгөө абаhан ар[адууд...] эб найрамдалай, национ[альна] эрхэ сүлөөгэй, социальн[а дэб]жэлтын, демократи бол[он со]циализмын түлөө импер[иализ]мда эсэргүү хамтын тэ[мсэлдэ] нэгэдэгты!»

Н. МАРА[...]
түүхын эрдэмэй канди[дат]

Совет орон доторнай

ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШ ЭДЭЙ АЖАЛ ХҮНГЭДХЭГДЭНЭ

«Луганский» совхоз Омско областиин тон томо ажахынуудай нэгэн юм. Эндэ нэгэ доро 30 мянган гахай шахан таргалуулагдадаг. Нёдондо гахайн мяха худалдажа, 3 миллион 360 мянган түхэриггэй сэбэр олзо оруулhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой трактор заhабарилгын мастерскойн слесарь-хабсарагшад оньhожоруулагдамал тоогой барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

«Электро-72» гэжэ уласхоорондын выставкэ харахаяа ерэгшэдые багахан талмай дээрэ hүрэжэ байhан юрын машина hонирхуулна. Барюултай электродвигатель hуулгаhан металл «шагабшаараа» түргэхэноор элhэ ябтална. Иимэрхүү нүгөөдэ машинань ээлжээгээ хүлеэн зогсоно. «Сокольники» паркда харуулагдахаар табигдаhан, элhэ ябталдаг, электрын элшээр хүдэлдэг машинануудые Даугавпилсскын «Электроинструмент» завод бүтээн гаргана. Эдэнь хүсэтэ электродвигательтэй, үндэр бүтээсэтэй юм. «ИЭ-4502» түхэлэй машинань час соо 45 кубическа метр шорой 40 сантиметр гүнзэгыдэ ябтална. «ИЭ-4504» түхэлэй нүгөөдэ машинань хоёр дахин ехэ бүтээсэтэй.

Ороной заводуудай бүтээн гаргадаг хэдэн арбаад янзын инструментнүүд выставкэ дээрэ харуулагдана. Гүрэнэй шанарай тэмдэгэй hүлдэтэй электро-үрэмөөр 14 миллиметр диаметртай нүхэ детальнуудта үрэмдэжэ болохо. Нүгөөдэ машинань деталь дээрэ зурлаа гаргана. Мүн лэ электрын хүсөөр хүдэлдэг зэбсэгээр шурэб эршэлдэг юм.

Хахад миллиметр хүрэтэр зузаан сан түмэрые ондоо оньhон аргаар зүhэжэ абаад, толи шэнги ялагар болоторнь мүлинэ.

Тэдэнь хоёр дабхар изоляцитай. Тиимэ хадань, 220 вольт хүсэтэй электрын элшэ хэрэглэхэдэ болохо. Урдынхидал адли томо томо трансформаторнууд эндэ хэрэглэгдэхээ болёо.

СССР-тэ гарай ондоошье зэмсэгүүд ухаалан зохёогдонхой. 200 герц хүрэтэр частотатай, гурбан фазатай асинх[ронно] электромотор хэрэглэгдэнэ. [...] вольт хүсэтэй ю[...] электродвигательнүүдтэй бэшэ, ажаллахада ha[...]тай. Гарай иимэ зэр[...] сэгүүд соморхон аад, хүсэтэй[...]. Эдээнние саашадаа үргэнөө[р хэ]рэглэгдэдэг болохо байха гэж[э тэм]дэмтэд барсаана.

Түмэр замай транспортын [хү]дэлмэрилэгшэдтэ шухала [...]нүүдшье эндэ бии. Бал[тиин] транспортна машина бүтээд[эг за]водой инженер-констр[уктор] А. Введенский предприяти[ин] энэ жэлдэ олоор гаргадаг [...] хо шэнэ зүйлнүүд тухай [...]хон хөөрэнэ. Шүрэб муш[кадаг] түлхюур тэдэнэйнь дунда [...] Урдань хэрэглэгдэдэг байhа[н] мо, хүндэ түлхюуртэ орходо[о тэ]рэнь гурба дахин хүнгэн.

Электрын элшээр хүд[элдэг] иимэ гар зэмсэгүүдые хүд[элмэ]ришэд дуратайгаар хэрэ[глэжэ] байха. Тэдэнние хэрэгла[хада] ажалай бүтээсэ 4—10 [дахин] дээшэлхэ, шанарынь hайж[арна.] Ажахын элдэб hалбарида [хэрэг]лахада, бүри зохид [...]. Миллионhoo дээшэ элдэб [гар] зэмсэгүүд мүнөө орон дотор бүри бүтээгдэн гарана. [Про]мышленностьда барилгада, спортда, хүдөө, коммун[альна] ажахыда, ажаhуудалда хэ[рэг]дэнэ.

Совет зэмсэгүүд хилын [...] үргэнөөр хэрэглэгдэдэг [...] «СССР-тэ бүтээгдэ» гэhэн [тэмдэг]катай электромашинануу[д ...] орондо эльгээгдэнэ.

Б. ГРИЦЕН[...]
А. СТРОГАН[...]
ТАСС-ай корреспонде[нт]

МОСКВАГАЙ ОБЛАСТЬ. Хүдөө ажахын машинануудые бүтээдэг Ухтомскиин нэрэмжэтэ Люберецкиин завод силосэй ургамалнуудые хуряаха КС-1,8 (Вихрь) түхэлэй бүтээсэ ехэтэй комбайнуудые гаргажа эхилбэ. Жэлэй эхинhээ хойшо тус предприятиин коллектив Эхэ оронойнгоо ажахынуудта 3 мянган иимэ машинануудые бүтээжэ эльгээгээ. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 4 мянган комбайн бүтээхээр түсэблэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаралтын цех соо «Вихрь» комбайниие хабсарна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

ДОМОГТ

Эрдэм, техникын үзэгдөөгүй түргөөр хүгжэжэ байгаа мүнөө үедэ самолёдой түргэн ниидэлгээр хүн гайхахаяашье болинхой гээшэ. Улаан-Үдынгөө аэродром дээрэhээ АН-24 hуугаад лэ, зали абахын тэндэ гэхээр Красноярск хото хүрэгдэшэбэ. Тэндэhээ үшөө дүшэн минута соо Енисей мүрэниие үгсэн ниидэхэдээ Хакасиин автономито областиин ниислэл—Абакан хотодо оуубабди.

Албанай хэрэгээр иишэ ерэhэн бидэниие угтаhан нүхэд эгээл түрүүн хүгжэн hалбаржа байhан Абакан хото тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрөө hэн. Сибириин үнинэй хотонуудта орходоо Абакан нэгэл онсо илгаатай. Тэрэ ургажа байгаа залуу городой шэнжэ түхэлтэй. Гол гудамжань үргэн сайхан, олон дабхар байшангуудтай, набшаhата модоор ехээр ногооруулагдаhандань атаархамаар.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин, мүн ашагта малтамалай промышленностиин эндэхи предприятинуудта ажалладаг хүнүүдэй ажал хэрэг тушаа, СССР-эй 50 жэлэй ойе ямар амжалтаар угтахаяа байhан тухай hонирхолтой мэдээн дуулагдаба.

Хэрэг ушар тухайгаа хөөрэлдэжэ дүүргээд, хаана хонохо, амарха байhаараа hонирхогдобо.

— Тэрээндэ hанаа зоболто байхагүй. Манайда холоhoo түрүүшынхеэ ерэhэн айлшадые Ленин багшын сүлэлгэдэ байhан Шушенское тосхон абаашажа харуулдагбди,— гэhэн харюу абахадаа, баясангүй байхын аргагүй байба.

Удангүй Абакан хотоhoo шанха урагшаа зурыhан дардам харгыгаар «Волго» машина табилуулба. Наяад модоной зай иимэ харгыда ойр зуурын хэрэг ааб даа.

Агуу багшын сүлэлгэдэ байhан тосхон

ШУШЕНСКОЕ тосхон тухай дуулаагүй хүн манай орондо үгы бээзэ. Тиигэбэшье эндэ түрүүшынхиеэ ерэхэдэ айхабтар hонин байба.

Шушенска районой түб тосхон мүнөө юрын городой түхэлтэй. Байрын 4—5 дабхар гэрнүүд жэрылдэнэ. Соёлой байшан, библиотекэ, кинотеатр, промышленна предприятинууд...

Эдэ бүгэдын дунда эгээл hонирхолтой юумэн—В. И. Ленинэй Сибириин сүлэлгэдэ байhанние харуулhан музей-заповедни[к ...]риальна комплекс.

Мемориальна үүдэндэ [...] эхилээд үдэшэ болотор [...] таhалданагүй. Тэдэнэй д[унда] наhатай үбгэд, хүгшэд, у[ра]стугтай пионернүүдшье [...] Экскурсоводууд 20—30 [хүн]лэг болгоод лэ абаашана. [Ма]най элдэб заха хизаарhаа [ерэhэн] хүнүүдые хаража болоно.

Мемориал нилээд е[хэ] ээлнэ. Эндэ дала га[...] саада тээхи байра байдал [...]даа түхеэрэгдэнхэй. Э[...] Валентина Николаевна Ут[...] согор модоор баригдаhан, [...] оройтой гэртэ бидэниие [...] ороод, хөөрэжэ эхилбэ.

...1897 он. Хаанта заса[гай] лэлгээр Владимир Ильич [...]да Шушенское тосхон хүрэ[...]hэн байна. Волостной [...] зууршалгаар таряашан А. [...]новайда Ильич байха бол[...] багахан таhалгыень ээл[...] Ленинэй унтадаг модон [...] стулнууд, номуудаа таби[...]дынь, тэрэ үеын таряаш[ад хэ]рэглэдэг амhарта, зэр [...] тэрэ зандаа табяатай.

Ильич энэ гэртэ 1897 [...] 8-hаа 1898 оной июль хүр[тэр...]hан. Далан табан жэлэй [...]

«МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН» ГЭҺЭН КОНКУРСДО

ХҮДӨӨГЭЙ ЭМШЭН

ШЭШЭ НЮТАГ Розодо һайханаар харагдаа. Худөөгэй сэсэгүүдэй аряухан хангалһаа абаһаар лэ һогтоодсо. Эндэхи хүн зониинь нютагайнгаа һаруул сэлмэг шарайда адли һайн һайхан байһай даа гэжэ тэрэ ойндоо шэбшэжэл, найдажал ябаа. Танил бэшэ хүнүүдэй дунда ажалайнгаа намтар эхилхээ ерэһэн фельдшер басаганай хүсэл эрмэлзэлынь һайхан лэ һэн.

Хүн зоной элүүр энхын түлөө залитайхан залуу наһанайнгаа хамаг эршэ хүсые зорюулха гэһэн зорилготой ерээл. Теэд тэрэниие бэлэн юумэнүүд, ажабайдалай дардам харгы угтажа байгаагүй. Шэнэ нютагта тэрэнэй байрлаха гэршье үгы байгаа. Айлда байрлаха болобошье, Роза урмаа хухараагүй. Өөрынгөө байра байдал тухай бэшэ, харин ажал тухайгаа тэрэ аһан түрүүн һанаата болоо ха юм. Тиимэһээл фельдшер байрлаха айлдаа чемоданаа оруулжа үрдингөөр, хүнэй дуудалгаар түрүүшын үбшэнтэниие аргалхаа яараа һэн. Тиитэрээ халууржа, ханяадарһан пялка наһанай үхибүүнэй уйлаан тэрэниие угтаа. Удаан маргажа байнгүй, фельдшер басаган тэрэниие тарижа эхилбэ. Хоёрдохи удаагаа аргалжа байхадань, үбшэн үхибүүн һэргэжэ, эдеэ хоолдоо орожо захалаа.

Игэжэл залуухан эмшэн басаганай харюусалга ехэтэй, хүшэр хүндэхэн ажал эхилээ. Түрүүшээр Роза нютагай айлнуудаар ябажа, һуудал байдалтайнь танилсаба. Олохон айл гэртээшье, газаа хорёонгоошье ариг сэбэрые сахидаггүй байба. Эндэ ойлгууламжын хүдэлмэриин үргэнөөр ябуулагдаха, ехэ ажал хэгдэхэ байһые тэрэ мэдэрээ. Нютагай хүн зонтой, тэдэнэй ажабайдалтай һайса танилсажа абаһаар, тэрэ гэр байраа, үйлсэ гудамжануудаа сэбэрлэжэ, хододоо ариг сэбэр сахижа байха тухайнь хэлэдэг, тэмсэдэг болобо.

Һуража байхадаа эмшэнэй ажалые хүнгэн гэжэ һанадаг байгаа. Теэд хүдөөгэй эмшэндэ сүлөө сагай хоморхон байралдадаг байһые Роза ажалай түрүүшын үдэр ойлгоо.

Эндэ хүдэлмэриин тусхай саг сахигдаггүй. Ехэнхидээ эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор сүлөөгүй ябагдадаг. Хэдышье үбшэнтэндэ ошохо ушар нэгэтэ бэшэ тохёолдодог. Заримдаа эмшэн басаган эмээл морёор холо оршодог фермэ, гүүртэдэ үбшэлһэн малшадые аргалжа, замдаа зобожо, эсэжэ ядаржа: «Эндэ хэр тэсэхэ гээшэбиб? Түргэншье энэ холын нютагта ерэхээ гэмшэнэгөө гүб? Жэлшье болонгүй энэһээ зугадаха хэрэг гараха аалам» гэжэ мэтээр һанаата болодог байгаа.

«Эндэ ерэһэн залуушуул удаан саг тогтодоггүй. Эмшэн басаганшье удаан болохогүй байха. Нэгэл мэдэхэдэнай тэрэш город гү, али аймагай центр арилшаһан байхал даа. Харахал байхат» — гэжэ нютагай зарим хүнүүд хөөрэлдэдэг һэн.

Тэрэ гэһээр арба гаран жэл үнгэрөө. Роза анхан ерэһэн нютагтаал ажаллаһаар. Энэ үе соо эмшэн басаганай ажабайдалда нилээд хубилалта болоо. Утаата нютагта тэрэ наһанайнгаа нүхэр олоо. Утаата тэрээндэ түрэһэн нютагтань адли урин дулааханаар һанагдадаг болонхой. Эдэ жэлнүүдтэ Роза нютагай хүн зониие одоо һайн лэ мэдэхэ болоо даа. Хэнэйнь ямар ажал хэдэгые, хэнэйнь юундэ дуратайень хуу хэлэхэ. Хэн архида хорхойтойб, хэн тамхинда мээхэйб — дууһан мэдэхэ. Адаглахадаш ямар нэгэ үбшэндэ дайрагдаһан хүнүүд эмшэнэйнгээ захяагаар архи, тамхинһаа холуур ябадаг болоһон лэ байдаг.

Олон жэлдэ эмшэнээр ажаллахадаа, Роза Цыренова нютагай зоной этигэл найдалые харюулжа, дура сэдьхэлыень буляажа шадаал гээшэ ха. Үхибүүдшье, үбгэд, хүгшэдшье: «Манай Роза доктор» — гэжэ тэрэниие хүндэтэйгөөр нэрлэдэг. «Роза докторнай хүнгэн гартай даа. Эмшэлһэн хүнүүдынь түргэн эдэгэдэг» — гэжэ нютагаархинайнгаа хэлсэхые яһала дууладагби.

Хоёр жэлэй саада тээ болоһон нэгэ иимэ ушар һанаандам элеэр ороодхино. Худөө нютагуудаар грипп үбшэн тарашоод байгаа. Тиихэдэ Ондолитын гүүртэдэ ажалладаг Лайжит Порхоева хүндөөр үбшэлшөө. Тэрэнэй мэндэ үлэхэньшье найдалгүй гэһэн сошордомо һураг нютагтамнай тарашоо бэлэй.

Эмшэнэй ерэхэдэ, малшан эхэнэр хэбтэриин болошоһон байба. Хэдэн хоногой эдеэ хоолһоо гарашаһан тула зүдэршэнхэй харагдаба.

— Нүхэрэйнгөө ингэтэрээ үбшэлтэр юундэ намда дуулгаагүй гээшэбта? — гэжэ Роза малшан эхэнэрэй нүхэр Даша Порхоевто хандаба.

— Барагтай үнгэрхэ бээзэ гэжэ найдаһаар лэ энэ болошообди. Өөһэдөө сагтань һэргылжэ шадаагүйбди, — гэжэ зэмээ мэдэрэнгеэр тэрэнь дуугарба.

Малшан эхэнэрэй һуга дороһоо градуснигаа абажа, тэрэнээ хараһаар, Роза толгойгоо һэжэрээдхибэ. Юун гэхыень хүлеэшөөд, түбэгшөөнги һууһан Даша Порхоев тэсэнгүй: «Халууниинь хэды градус байнаб? — гээдхибэ.

— Дүшэн хоёр.

Энээниие дуулахадаа, Даша Порхоев мэгдэшоо һэн.

Тиин малшан эхэнэрэй ами наһанай түлөө тэмсэл эхилээ бэлэй. Хэбтэриин болошоһон, эдеэ хоолһоо гарашаһан хүниие эмшэлхэдэ, харууһалхада хэсүүл байба. Роза унтаха нойрсо мартан, тэрэниие аргалжа, харууһалжа, хүл дээрэнь бодхоотороо оролдоо.

Ами наһаяа абаруулһан малшан эхэнэр үнэн сэдьхэлһээ баясан: «Роза, һайнши даа! Һалааб гэжэ хэбтэхэдэм, абарааш. Аша туһыш наһан соогоо мартахагүйб!» — гэжэ баяр баясхалангаа мэдүүлээ. Тэрэнэй нүхэр Даша, Владимир хүбүүниньшье эмшэндээ баясхалан хүргөө һэн. Энэнь Роза Цыреновагай ажалда дайралдадаг олон тоото ушарнуудай нэгэн лэ даа.

Нютагайнгаа медпунктда орохо бүридөө Розын нюдэн соо тэрээхэн баярайнь ошохонуудые хараһан шэнги болодогби. Эмшэнэй урихан хараса, уян нугархан гарайнь хүдэлсэ бүхэн, этигэл найдалаар бадарһан үгэнүүдынь ямаршье үбшэ саража шадаха шэдитэй шэнгеэр һанагдадаг. Тэрэнэй ажалаар хододоо һонирхожо байдаг хадаа энэшье удаа ажал тухайнь халта хөөрэлдэхэ һанаатай медпунктда оробоб.

Роза нэгэ багахан басаганда тарилга хээд: «Даримa, бэрхэл байнаш! Үглөөдэр баһал энэ үеэр ерээрэй, зай гү! Бү мартаарай!» — гэжэ захиба.

Тэндэһээ гараад ябахадам: «Үхибүүднай манадай хамаг найдал. Ерээдүймнай. Баярнай. Элүүр энхээр үдэхэ ёлотой. Үхибүүдэй элүүр ябахын түлөө хэзээдэшэ оролдохоб», — гэжэ Розын хэлэһэн үгэнүүдэй шэхэндэм соностоһоор байхада, арбан үхибүүнэй эсэгэ Тогтохо Гонжитовай хэдэн жэлэй саада тээ хэлэһэн: «Роза үхибүүдые эмнэхэдээ бархэ даа. Үхибүүдэйм ханяаха, халуурхада һалан һандангүй тарижа эдэгээдэг. Һуни гэртэнь хэды ошообиб. Арсадаггүй, ерээд лэ байдаг», — гэһэн үгэнүүд ойндом ороодхёо һэн.

Ганса энэ бэшэ. Роза Цыреновае нютагаархинайнгаа магтажа байхыень оло дахин дууладагби. Өөрынгөө мэргэжэлээр жэшээтэ һайнаар ажаллахын хажуугаар Роза нютагайнгаа ниитын ажал хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсадаг. Тэрэ хадаа нютагай эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ юм. Эхэнэрнүүдэй дунда ариг сэбэрые сахиха, ажаһуудалаа культурна болгохо, хүүгэдээ нарин нягтаар, хүндэшэ налархайгаар хүмүүжүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Соведэйнь гэшүүдэй үүсхэлээр нютагай эхэнэрнүүдэй дунда нэхэлгын кружок эмхидхэгдэхэй. Тэндэ хабаадаһан эхэнэрнүүд ноһоор, бусад шэжэм утаһаар элдэб хубсаһа хунар нэхэжэ һурдаг.

Үнгэрһэн хабар нютагайнгаа гэрэй эзэн нэгэ эхэнэрэй хэрзэгы аашатай Роза тэмсэбэ. Тэрэнь үхибүүдээ харшалдаг, үбгэнтэеэ арсалдаа, хэрүүл татадаг байшоо. Эхэнэрнүүдэй соведэй гэшүүдтэй Розын гэртэнь ерэхэдэ, Г. гэдэг эхэнэр тэдэниие хараалаар угтаба. Эхэдээ нюдэ аманайнгаа хүхэртэр, хабдатар гүбшүүлһэн хүбүүниинь гэрэйнгээ нэгэ буланда ниалдашоод, хайратайгаар харагдаба. Роза өөрөө дүрбэн үхибүүнэй эхэ хадаа тэрээхэн хүбүүень хайрлаһандаа, ээлүүдгүй энхэрхэ, тэрээндэ урин дулаахан үгэнүүдые хэлэхэ дуранинь хүрэбэ. Яагаад иимэ үхибүүндэ гар хүрэжэрхинэ гээшэб? Хойто эхэ хадаа үхибүүдтээ иимэ хэрзэгы харша байналтай? Энэ эхэнэртэ эхын уян сэдьхэл, дулаахан энхэрэл үгы гээшэ аал?! Тэрээнтэй хөөрэлдэхынгөө урда тээ Роза иимэл бодолнуудта ээлэгдэжэ байгаа.

Эхэнэрнүүдэй Соведэй гэшүүдэй нүхэрэй ёһоор хэлэһэн үгэнүүдые тэрэ эхэнэр тообогүй. Урдаһаань хараалай хүйтэн үгэнүүдые «шэдэжэл» байба. Тиигээшье һаань, тэдэнэр тэсэмгэй байжа, тэрэнэй хэрзэгы аашын муу нүлөөе нюуртань сэхэ хэлэжэ, саашадаа үхибүүдтээ һайнаар хандадаг болохыень, эхэ хүнэй нангин нэрые бузарлахаа болихыень ойлгуулжа үгөө һэн.

Нютагай сомоной Соведэй депутат Роза Цыреновагай һанаата болохо юумэнүүд үшөө олон даа. Худөө нютагуудта соносхогдоһон хоёр жэлэй соёлой добтолгодо тэрэ үүсхэл гаргана. Нютагаймнай түхэл шарай улам һаруул үзэмжэтэй болоһой гэжэ тэрэ үнинэй хүсэдэг, оролдодог. Нютагай эмхи зургаануудай айл бүхэнэй газаагуур мододые олоор һуулгаха гэһэн Роза Цыреновагай дурадхал сомсоведэй сесси дээрэ дэмжэгдэөд, амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Зунай эхеэр тэрэнэй эдэбхи үүсхэлээр нютагай комсомол-залуушуулай воскресник эмхидхэгдэжэ, совхозой конторын, сомоной Соведэй, медпунктын газаагуур, стадион соогуур залуу модод олоор таригдаа.

— Юуншье хадаа һайн эхи табигдаа. Байһаар үйлсэ гудамжануудаараа мододуудые һуулгахабди. Хэдэн жэл болоод байхада, нютагаймнай түхэл бүри һайхан болохо даа, — гэжэ Роза Цыренова урма баяртай байгаа һэн.

Ажалдаа шалгарһанайнгаа түлөө Роза Цыренова Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагданхай. Нютагайнгаа эмшэнэй элүүр энхые заалажа, һайн һайханиие хүсэжэ ябадаг туладань: «Роза, шимнай хододоо элүүр энхэ, ажалдаа амжалтатай, ажабайдалдаа зол жаргалтай, баяртай хүхюун ябыш даа!» — гэжэ нютагаархинайнгаа үмэнэһөө юрөөхэ дурам хүрэнэ.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Захааминай аймаг.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

БОЛГАРИ. Советскэ Союзай туһаламжаар бодхоогдоһон Кремиковско металлугическа комбинадай коллектив шэрэм, булад шудхаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ. Зургаадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ Болгариин хара металлургиин энэ гигант металл үйлэдбэрилгэеэ 18,8 процентээр дээшэлүүлхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кремиковско комбинадай металл.

ТАСС-ай фотохронико.

ГДР, СССР, Польшын барилга-хабсаралгын коллективүүдэй хүдэлмэрилэгшэд Пистерицэдэхи (ГДР, Галле округ) хэмэл үтэгжүүлгын комбинат барилгада хүдэлнэ. Таряалангай «витаминуудые» үйлэдбэрнлгэ эндэ Советскэ Союзһаа «Северное сияние» трубопроводоор эльгээгдэһэн байгаалиин газаар бүтээгдэхэ юм.

ТАСС-ай фотохронико.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

САГААН ХАЛААДТАН ОЛОШОРНО

Хориин, Хэжэнгын, Яруунын аймагуудые медицинын хүдэлмэрилэгшэдээр гүйсэд хангахын тула Улаан Хэрээһэнэй республиканска бүлгэмэй үүсхэлээр 1966 ондо Хориин аймагай больницын дэргэдэ медицинын сестрануудаи хоёр жэлэй үдэшын курс нээгдэһэн юм. Тэрэ жэлдэ түрүүшынхиеэ һуража эхилһэн 33 хүнэй 31-нь һуралсалаа амжалтатан дүүргээд, бултадаа Хориин аймагай больницада ажаллажа захалаан. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй дүүргэһэн жэлдэ Хори тосхондо аймаг хоорондын больничнa городок баригдаад, медицинын хүдэлмэрилэгшэд ехэтэ дуталдадаг һэн.

Дүүргэжэ гарагшадай олониинь республиканска больницада практика гаража, клиническэ, биохимическэ лаборантканууд, рентгенокабинедүүд ба шуһа абадаг станциин медсестранууд, операционно сестрануудай мэргэжэлтэй болонхой. Мүнөө үедэ тэдэнэр амжалтатай ажаллана. Жэгдэхэдэ, Татьяна Черных, Евгения Доржиева, Нина Хояхоева, Татьяна Цырмаева, Надежда Ванзатова, Антонина Косыгина болон бусад ажалдаа шадабаритай бэрхэ байжа, үбшэнтэндэ урин налархайгаар хандадаг, ажалшадай ба коллективайнгаа дунда хүндэтэй болонхой.

Мүнөө энэ курсада дүршэлтэй бэрхэ врачнар хэшээлнүүдые үнгэргэдэг юм. Жэшээнь, халдабарита үбшэнүүдээр главна врач Борис Дабаевич Соднопов, терапиин курс Юрий Хан лекцинүүдые уншана. Врачнар З. Ц. Эрдынеев, В. Д. Цыренжапова түрүүшын ба һүүлшын бүлэгүүдтэ заажа гараа.

— Һаяын үдэрнүүдтэ шалгалтанууд эхилхэнь. Мүнөө үедэ урда гараһан материалнуудаа дабтажа байнабди. Бүхыдөө 32 хүн дүүргэхэ юм. Медицинын сестрагай үнэмшэлгэ абахадаа, Хориин, Яруунын, Хэжэнгын аймагуудта тэдэнэр ажаллахаяа эльгээгдэхэ юм, — гээд медицинын сестрануудай начальник Н. Самбуина хөөрэнэ.

Эгээл энэрхы мэргэжэлтэй сагаан халаадтан олошоржол байна.

Б. ЛАЙДАПОВ.

БОЛЗОРҺОО ТҮРҮҮН

Улаан-Үдын бүд нэхэлгын фабриин туршалгын цехэй коллектив зургаа һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Тус коллективэй хүдэлмэрилэгшэ Варвара Семеновна Алексеева ажалдаа нилээд амжалтатай ябана. Тэрэ олон жэлдэ ээрэгшээр хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоһон. Нүхэр Алексеева зургаан һарын түсэбые бозорһоонь уридшалан дүүргэжэ, коллектив соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Тэрэ эрхим ажалайнгаа түлөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагдаһан, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм.

Варвара Семеновна табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаад, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ байнхай.

Д. БАЛДАНОВ.

Редакцида харюусана

«ТҮРЭ... ЭРИД ШУУД ХОРИХО»

Иимэ гаршагтай фельетон манай газетын байгша оной июниин 10-най номерто толилогдоһон байгаа. Түнхэнэй аймагай Жэмһэгэй сомоной ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет үнгэрһэн хабарай үедэ ямар нэгэн үдэшэлгэ, угталгые гү, али түрэ хурим эрид шууд хорихо гэһэн Совет гүрэнэй эрхэ байдалда, хуули ёһодо огто таарахагүй тогтоол абаа гэжэ тэрэ фельетон соо шүүмжэлэгдэһэн байгаа.

Тус фельетоной мүрөөр таараха хэмжээ абахыень Түнхэнэй аймагай Соведэй гүйсэдкомдо мэдээсэгдээ һэн.

«Жэмһэгэй сомсоведэй гүйсэдкомой 1972 оной апрелиин 26-да абаһан тогтоолые хүсэнһөөнь болюулха гэһэн тусхай шиидхэбэри аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет абаһан байна. Совет хуулида таарахагүй тогтоол абаһанайнь түлөө Жэмһэгэй сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. М. Сыреновтэ шанга һануулга хэгдэбэ» гэжэ Түнхэнэй аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Рыбдылов редакцида мэдээсэнэ.

ЕНИСЕЙН ЭРЬЕЭР...

...ское тосхоной ямар байһан ...ы хайрата эхэ Мария Александ...а, эгэшэ Мария Ильинична хоёр ...В. И. Ленинэй бэшэһэн бэшэ...ь мүнөө олон хүн ехээр һонир...: «Ехэ тосхон, хэдэн үйлсэтэй, ...нь яһала муухай, тооһо шорой...тиимэ байхал ёһоороо. Талын ...а оршодог, саад, ургамал гэхэ ...эн үгы. Тосхон шэбхээр хүреэ...лихэй, тэрэнээ поли дээрэ гар...агүй, тосхоной газаа тээ гар...лэ хаядаг. Тосхонһоо гараха ...заатагүй шэбхэ соогуур ал...а хэрэгтэй. Тосхоной хажуугаар ...даг Шушь гэжэ горхон мүнөө ...егүй, хаташанхай...»

...дэлмэришэнэй хүдэлөөнэй тү...газарһаа гэнтэ иимэ холын хи...та хаюулшоод байһан хүндэ ...ушар байһан ха. Сүлэлгын...түрүүшын үдэрһөө полициин хи...ада абтаһан Ильичтэ нютагай ...шин зүбшэлгэгүйгөөр тосхон...гараха эрхэ байгаагүй.

...И. Ленинэй сүлэлгэдэ ерэһээр ...болоод байхада, 1898 оной ...7-до Надежда Константиновна ...ская өөрынгөө эхэ Елизавета ...ьевнатай эндэ ерэһэн. Шу...ада тэдэнэр хуулита ёһоор ...үлэ болоһон түүхэтэй. Энэ ...аа Ульяновтанай бүлэ таря... Зарановай гэрэй тон бишыхан таһалга орхижо, таряашан П. А. Петровагай гэртэ нүүхэ баатай болоһон юм. Шушь голой эрьеын эрмэг дээрэ оршодог тэрэ гэргэ Владимир Ильич Надежда Константиновнатай сүлэлгынгөө дүүрэтэр ажаһууһан.

Таряашан эхэнэр Петровагай гэрэй хашаа соо орохотой зэргэ баруун гар талада хмель гэдэг шудэр үбһөөр бүрхөөгдэһэн беседка. Эндэ Ильич Надежда Констаниновнатай зунай халуунда амардаг, ном уншадаг байһан. Гэрынь үндэр хэрэлсытэй, сээнигтэй. Гэрэй баруун хойто таһалга соо Владимир Ильич Надежда Константиновна хоёр байрладаг, нүгөөдэ заахан таһалгыень Н. К. Крупскаягай эжы эзэлдэг байгаа. Эндэ табигдаһан модон диван, стол, стулнууд, хуушанай буфет, амһартань — хуу баран анханайнгаа түхэлөөр табигданхай. Булангдань табяатай конторка (үндэр стол) дээрэ абажуртайхан лаампа, лагбан, ручка. Тэрэнэй дэргэдэ Ильич хүл дээрээ байгаад һүни орой болотор зохёолнуудаа бэшэдэг, уншадаг зантай һэн ха. Ханада хашажа табигдаһан тагууд дээрэнь Ильичэй хэрэглэдэг, уншадаг элдэб олон номууд табяатай.

Владимир Ильич Ленин сүлэлгэдэ байха зуураа гуша гаран зохёол бэшэһэн. Гол түлэбыень нэрлэбэл, «Ородой социал-демократуудай зорилгонууд», «Ямар залгамжалаа бидэнэр арсанабибди?», «Рыногэй теори тухай асуудалда» гэхэ мэтэ. Үшөө Петербургын түрмэдэ бэшэжэ эхилһэн «Россида капитализмын хүгжэлтэ» гэжэ томо зохёолоо Шушенскада дүүргэһэн байна.

1900 оной январиин 29-дэ В. И. Ленинэй сүлэлгын болзор дүүрэһэн юм. Шушенскада танил болоһон таряашадтаяа хахасахань уярмаар, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр һэн. Үбэлэй янгинама хүйтэншье һаань, Ильич гэр бүлэтээ Шушенскаһаа гаража, хаанай засаг уһагаагаад, ажалша арадай засаг тогтоохын түлөө агууехэ тэмсэл үүсхэхэсэ яралтай мордоһон түүхэтэй.

Саяно-Шушенска томо барилга

АСАРИ ЕХЭ энэ барилгын эхилһэн газарта хүрэхын тула Шушенска тосхонһоо зуугаад километр Енисей мүрэнэй эрьеэр үгсэгдэбэ: Түрүүн машинаар ябаад, һүүлдэнь катерта һуубабди.

Баруун Саянай эгээл үндэр Хан Тэнгэриин хаягаар холын хойто зүг руу зориһон Енисей. Хангил үндэр хадануудай хабшал соогуур үгсэхэ бүри шарабтар үнгэтэй уһанайнь урасхал улам түргэдэн мушхарна. Хэды ехэ хүсэнэй энэ мүрэндэ бии байһаниие эрдэмтэд шэнжэлэн тодорхойлоод, дэлхэй дээрэ эгээл томо гидроэлектростанци бариха гэжэ дурадхаһан.

Электростанциин баригдажа эхилһэн газарта хүрэжэ ерэгдэбэ. Хара хүхэ үнгэтэй шулуун хабсагайгаар ханатаһан орьёл үндэр хадануудай хоорондуур гулдиран харбаһан Енисей зүүн эрьедээ шахагданхай. Эгээл эндэ электрын иимэ ехэ гигантын баригдаха газарые байгаали өөрөө байгуулалсаа гэжэ хэлэхээр.

Барилгын главна диспетчер Олесь Григорьевич Грек бидэниие угтажа, бултанай гар барин амар мэндээ мэдүүлбэ. Барбагар ехэ хара хүрин һахалынь шарайдань ямар нэгэ томоотой янза үзүүлбэшье, үнэн дээрээ энеэдэтэй зугаатай, урин зулгы абари зантай хүн байшаба.

— Саяно-Шушенска ГЭС-эй барилга дээрэ мүнөө зургаа мянган хүн ажаллажа байна. 1975 оной эсэс багта тэдэнэй тоо хори мянгада хүрэхэ юм, — гээд Олесь Григорьевич хөөрэжэ эхилбэ. — Ерээдүйн электростанциин проектээр хараалагдаһан хүсые, ойлгосотой байхын тула, мүнөө баригдаад байһан ГЭС-үүдтэй жэшэхэмни: Братска ГЭС-эй хүсэн 4 миллион 600 мянга, Красноярска ГЭС-эйхи 6 миллион киловатт гээшэ. Мүнөө дээрээ дэлхэй дээрэ эдээнһээ томо ГЭС үгы ха юм даа. Харин манай барижа эхилһэн Саяно-Шушенска ГЭС-эй үйлэдбэриин хүсэн 6 миллион 400 мянган киловатт байха юм...

Үдын тэн дүтэлжэ байба. Наранай шарахашье гээшэнь аргагүй. Барилга дээрэ ажалай охин түлэг дундаа. Түмэр-бетоноор, цементээр, шулуу хайрааршье ашаалагдаһан мантан томо МАЗ машинанууд иишэ тиишэ һүндэлнэ. Енисей мүрэнэй уһан зүүн эрьедэ шахагданхай, баруун эрьеһээнь плотинын (хаалта) бодхоогдохо газар уһанлаа сүлөөлэгдөөд түмэр-бетон дэбдихэ, мантан тулгануудай һуури табигдажа захаланхай.

— Плотинын үндэр, утань хэды шэнээн байхаб? — гэһэн асуудал табигдаба.

— Үндэрынь 242 метр, утань 1066 метр байха, — гээд барилгын директор Юрий Иванович Потемкин харюусаба.

Мүнөө барилга дээрэ СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй туг үргэгдэнхэй. Һарын туршада таба мянган тонно бетон шудхагдана, саашадаа найма мянгада хүргэхын түлөө тэмсэл үргэдэжэ байна.

Олесь Григорьевич гидроэлектростанциин барилга һайн мэдэхэ, баян дүршэлтэй болоһон инженер, хүдэлмэришэдэйнгөө дунда хүндэтэй хүтэлбэрилэгшэ байһан тула барилгын алишье участогта ажал хэрэгэйнь ямар ябажа байһаниие табан хургандаал адли мэдэнэ. Тэрэ Братска, Красноярска ГЭС-үүдые барилсажа дүүргээд, мүнөө эндэ хүдэлмэрилнэ.

Бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысоон тушаа тогтохо зуураа, Олесь Григорьевич иимэ нэгэ түүхэтэ ушар тухай хөөрэбэ:

— 1963 оной сентябриин 25 һэн. Красноярска ГЭС-эй барилгын нэгэ участогай парткомой секретаряар хүдэлмэрилжэ байгааб. Тэрэ үдэр түрүүшын космонавт Юрий Алексеевич Гагарин барилга дээрэмнай ерэһэн, хүдэлмэришэдтэймнай хөөрэлдэһэн, түрүү бригаднуудай нэгэндэ ошоод гартаа хүрзэ барижа, бетон шудхалсаһан юм. Һүүлдэ тэрэ хүрзэ мүрысөөндэ түрүүлһэн бригадада хүндэтэ ёһоор барюулагдадаг болоо һэн. Красноярска ГЭС-эй ашаглалгада үгтэһэнэй һүүлээр Юрий Гагаринай хүрзэ Саяно-Шушенска ГЭС-эй барилгада асарагданхай...

Һүүлэй хоёр һарын туршада Александр Иванович Тяжев хүтэлбэрилдэг арматурщигуудай бригада Гагаринай хүрзые алдангүй барижа ябана. Нүхэр Тяжев барилга дээрээ эгээл мэдээжэ, хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн. Тэрэ Эрхүүгэй, Братска, Красноярска ГЭС-үүдые барилсаһан намтартай. Иимэ алдар солотой хүнүүд барилга дээрэ захагүй олон.

ГЭС шадарай комплекс

Гидроэлектростанциин ашаглалгада үгтэхэтэй зэргэ үйлэдбэрилһэн электрын элшэ хүсые промышленностьда сүм хэрэглэхэ шухала. Энэ зорилгоор ГЭС шадар промышленна бүхэли комплекс баригдаха ёһотой. Тэрэ комплексын түрүүшын ээлжээндэ барилгын материалнуудые үйлэдбэрилхэ комбинат ороно. Тус предприяти эндэхи тон баян нөөсэтэй мрамораар барилгада хэрэгтэй материал, түмэр-бетонно хэрэгсэлнүүдые гаргаха.

Алюминиин, зэдэй заводууд, ...доной, һүнэй заводууд бариглаха. Эдэ бүгэдэ юһэдэхи табан жэлэй туршада ашаглалгада орохоор харaалагданхай.

Красноярска хизаарай урда зүгэй Шушенска, Минусинска районуудта электрын элшэ хүсэ ехээр хэрэглэдэг 22 предприяти баригдаха. Эдэ предприятинууд промышленна комплексын хоёрдохи ээлжээндэ ороно.

Б. ДАШИЕВ.

СЭЛЭНГЭ, ҮДЫН УУЛЗУУР ДЭЭРЭ...

Сагай уларил шэнжэлэгшэд радиогоор игээжэ дамжуулба: «Үглөөдэр, тусхайлан хэлэхэдэ, июлиин 30-да, нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха, зарим аймагуудаар хура бороо орохо, адаралаха, үдэртөө 23—29 градус халуун болохо...»

Энэ мэдээсэл шагнажа һууһан уһан спортые алба хэһэн урданай матрос иигэжэ айлагаба:

— Үглөөдэр Далай-Сэрэгэй Флодой һайндэр городой ажалшадай тамардаг гарта болохо юм һэн. Аадарлажал бү һай.

— Бүгшэм халуун болохо гээшэ радио хэлэбэ бэшэ гү? Аяжаал байха юм бээ, һаһаагаа бү зобо,— гээд һамганиинь хэлэнэ.

...Сэлэнгэ, Үдын ниилэһэн уулзуур дээрэ хүн зон сугларшоод байба. Спортын бүлгэмүүдэй түгүүд Сэлэнгэ мүрэнэй эрье дээгүүр хадхаатай, намилзан нэдхана. Ирагту хүржэм холуур суурхатан ээдэлжэ, һайндэрэй оршон байдалые хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ бэлэглэн асарна. Эдир техникүүдэй республиканска станциин үхибүүдэй эдэ табиһан пароходуудай модельнүүдэй выставкэ олоной анхарал татана. Захаламнай аймагай хүүгэдэй байшангай эдиршүүлэй уран гараар бүтээгдэһэн харуулнай катернуудай моделиуд хүнүүдэ ехэтэ һониргон хаганад. Мүн лэ Улаан-Үдын 40-дэхи һургуулиин һурагшадай алтан гараа гаргажа, дарханлан хэһэн эсминецын модель олондо һайшаагдана. Тэрээндэ Сергей Орешковэй нэрэ угаһан байна.

ЛВРЗ-гэй хүүгэдэй техническэ станцин үхибүүд элдэб «ракетэнүүдые» огторгой өөдэ табижа, сугларшадые һонирхуулна. Ёһотойл ракетэ мэтэр үхибүүдэй бүтээһэн ракетэнүүд зурагар утаа хойноо баавулһаар огторгойн уудамда һомон шэнгэр шумайн гараад, парашюодаа дэлгээн задалжа, доошоо аалихан буuна.

— Хаһыт, мүнөө уһан үхибүүд ямар уран бэрхэ, ухаатай, эрдэмтэй болоо гээшэб! — гэжэ үнөөхи үбгэн моряк урмашан, баяртайгаар нүхэдтөө хөөрэнэ.

Уданшьегүй үдэрэй 11 час 30 минута болошобо. «Анхарагты, нүхэд, мүнөө катер нууд болон моторно онгосонуудай парад эхилхэнь. Энэ парад СССР-эй 50 жэлэй ойдо зориулагдана». — гэһэн мэдээсэл соносхогдобо. Хүнүүд нэр-мэр гэлдэн, Сэлэнгэ мүрэн тээшэ анхаралаа хандуулаадхиба. Советскэ Союзай гимн зэдэлнэ. ССР Союзай бүлэдэ орожо, ээм ээмээ түшэлдэн, гар гараа барилсалдан, зол жаргалаа олоһон союзна республиканудай улаан түгүүдые намилзуулһан катернууд, моторно онгосонууд сугларшагадай урдуур нэгэ тээшэ татан үнгэрнэ. Мүнөө запаста байһан 2-дохи рангын капитан А. Г. Гуржапов энэ парадые үтэлбэрилнэ.

Энээнэй удаа элдэб түхэлэй катернуудай, моторно онгосонуудай жолоошодой болон уһан дээгүүр һолжордог санаашад мүрысөөн эхилбэ. Катер болон моторно онгосо жолоодогшод 2800 метрэй зайда урилдажа, бэлиг шадабариа харуулба. Эдэнэй дундаһаа «М-370» гэжэ түхэлэй катернууд уһан дээрэ жэрылдэнэ. «Эхилэгты!» гэһэн тэмдэг үгтэхэ, бултадаа урагшаа шуумайшабад. Харахада бэе бээ ахин, хойно урдаа оролсоно. Тингэжэ байтар «Резвый» гэжэ нэрэтэй катер урагшаа һуга һүрэн гараад, бултаень түрүүлжэ ерэбэ. Уһанда станциин хүдэлмэрилэгшэ Ю. Лугашевский энэ катерай жолоошон байба. Тэрэ 10 минута 13 секунда саг харуулна.

«Амур» түхэлэй катернуудай урилдаха гарзай зэргэдэ жагсаба. Хэнэй хүбүүн золтой байжа. Хүндэлэлэй грамотада хүртэхэнь гээшэб? Хүлеэгээшэд олон. Харагшадай альга ташагалан ташархай буушаба. Эрхимлэһэн катерай эрьедэ дүтэлжэ ерэхэдэ, жолоошодойнь нэрэ обог мэдээгдэбэ. Харагшадай альга ташалгаан үгтагдаха золдо хүртэһэн спортсмен В. Самойлов (уһанда шэнгэгшэдые абардаг станци) 9 минута 46 секундын туршада 2800 метр зайе гаталжа, нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгараба.

«Казанка» түхэлэй катераар урилдаха дуратайшуул олон байба. Хүнүүд ерээд лэ мүрысөөнэй секретарьта нэрээ бэшүүлнэ. Эдэнэрэй дундаһаа 1-дэхи ПАП-эй жолоошон А. Воронин, «МК-29 А» гэжэ түхэлэй катераар урилдагшад сооһоо судна-бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн Н. Т. Коршунов түрүүлбэ.

Уһан дээгүүр халтиран һолжордог санаар урилдагшадай мүрысөөн һонирхолтойгоор үнгэрөө. Санашад хүнгэн солбоноо, эрэлхэг зоригоо олондо харуулһан байна. Ю. Метёлкин, А. Братенков гэгшэд нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгаржа, нэгэдэхи һуури хубаалдаа.

Түрүү һуурингуудые эзэлһэн спортсменүүдтэ Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Иигэжэ үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Далайн-Сэрэгэй Флодой һайндэр баяр ёһололой оршон байдалда үнгэрбэ.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Уһан дээгүүр һолжоржо ябаһан санашан. 2. «Казанка» түхэлэй катернуудай дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ эрхилһэн һуури эзэлһэн А. Воронин (зүүн талаһаа).

М. СУТУРИНАЛ фото.

ФУТБОЛ

ҮШӨӨ ДАХИН ШҮҮГДЭБЭ

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ нааддаг футболистнуудай дунда уулзалгын гурбадахи хахадай наадан урждэрһөө эхилбэ. Энэ үдэр хоёхэтэ уулзалгаа үнгэргэхөөр Шэтын футболистнууд манай Улаан-Үдэ хото ерэһэн байгаа. Айлшад мүнөөдэ 2 очкотой, мурысөөнэй таблицада табдахи һуури эзэлжэ ябана. Манай «Сэлэнгэ» 15 очкотойгоор наадаанайнгаа хоёрдохи хахадые дүүргэхэдээ, мурысөөнэй таблицада һүүлшын һуури эзэлхэ баатай болоһон. Хабартаа эдэ хоёр командын хоорондо үнгэргэгдэһэн наадаанда нэгэнинь тэнсэлгээр, хоёрдохинь 1:0 тоотойгоор айлшад шүүһэн байгаа. Харин гурбадахи уулзалгадаа «Сэлэнгэ» команда шүүжэ гараха аргатай ха гү? гэһэн асуудал футболдо дуратайшуулай анхарал дээмэ татаагүй байха. Юуб гэхэдэ, «Сэлэнгэ» командын футболистнууд хабарһаа хойшо үнгэргэгдөөд ябаһан наадануудта, юундэшьеб дэ бирагүйдэжэ, һүүлшын һуурида гараад ябаһаниинь эли.

Үдэшын долоон часһаа наадан эхилжэ, стадиондо сугларшагад дээрэ дурсагдаһан асуудалдаа харюу хүлеэжэ һуугаад һэн. Наадан түлэг дундаа орожо, «Сэлэнгэ» командын футболистнууд ехэнхи сагаа айлшадай воротагай дэргэдэ үнгэргэнэ. Зүгөөр һүүлэй үедэ аали нобшоор, ахир мүугаарше наадаг болоһон Николай Дорофеев абаһан бүмбэгөө тэрэ доронь сохихын оронда нүгөөдүүлдэ дамжуулхадаа, айлшадай хамгаалагшадта тэрэнээ булаалгажархиба. Иигэжэ байтар наадан 25-дахи минутадаа хүрэбэ.

Үглүүһээ сохигдоһон бүмбэгын урдаһаа гараһан манай добтолгошо Владимир Ведерников (мүнөөдэрһөө «Сэлэнгэ» командада наадажа эхилһэн) дээгүүр ерэһэн бүмбэгэн урдаһаа собхороод, толгойгоороо ворота руу сэхэ залажа, тоо нээжэрхилэй.

Талмайн тэг дундаһаа бүмбэгэ нааданда оролһон айлшад түрэ зуураа урагшаа гараһадаа, Борис Чижовой ворота руу харюутай бүмбэгэ сохижорхибо. Тингэжэ нэгэхэн лэ минутын туршада нааданай тоо 1:1 болошоо. Амжалтаараа урмашаһан айлшадай добтолгошод «Сэлэнгын» тала руу добтолжол мэдэбэ. Бүмбэгэ абамсаараа талмайн баруун захаар добтолһон айлшадай футболистнууд дахин амжалта туйлажа, нааданайнгаа тоо 2:1 болгобо. Зүгөөр «Сэлэнгэ» командын футболистнууд үлдэһэн 55 минутын туршада хэдышье добтолоо, хамгаалга эмхидхэбэшье, амжалта туйлажа шадаагүйн халагламаар байгаа һэн. Тингэжэ айлшадтаа хоёр очко бэлэглээд, өөһэдөө дахяад мини һалаба.

Удаадахи наадан манай стадион дээрэ августын 6-да үнгэргэгдэхэ. Айлшаар Эрхүүгэй «Аэрофлот» команда ерэхэ юм.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭ...

Израиль булимтаран дээрмэдэлгын, харата ябуулгануудай политика баригтална

Дутын Зүүн эгтэ ООН-ой генеральна секретариин эльгээһэн тусхай түлөөлэгшэ Гуннар Ярринг августын 1-һээ өөрынгөө үүргэ дахинаа дүүргэжэ захалхань гэжэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Нью-Йоркдохи штаб-байрада соносхогдоо. Дутын Зүүн эгтэхи зүришэлдөөе зуб эүйтэйгөөр, политическэ гүримаар шиидхэхэ зорилготой Аюулгүйн Советэй 1967 оной ноябриин 22-ой шиидхэбэри дүүргэхэ гэһэн үүсхэлые Египедэй Араб Республика (АРЕ) һайшаан угтаа.

Энээндэ Тель-Авив тад хаашаар хандаһан байна. Премьер-министр Голда Меир Израилиин кабинедэй ярааалтай заседаниин һүүлээр иигэжэ мэдүүлээ гэбэл: Ярринӷын 1971 оной февралиин 8-най меморандум тушаа баримталдаг харааа бодолоо Израилиин правительство хубилгаагаар харалнагүй гэбэ. Харата мухаайгаар булимтаран эзэмдэгдэһэн бүхы араб газар нютагуудһаа сэрэгүүдээ гаргахаар бэлэн тухай эли тодоор мэдүүлхыень тэрэ шиидхэбэри дотор Израильда дурадхагдаһан юм. Бусадай нюдэ бүрүүлхын тула, Израиль Египет хоёрой «дэдэ тушаалтадай хоорондооонууд» гэдэгые хэхэ тухайда Г. Меир дурадхаа. АРЕ-гэй правительствын нэгэнтэ бэшэ тусхайлан тэмдэглэһэнэй ёһоор, эзэмдэлгын түргэлжэлжэ байгаа оршон байдалда тиимэ хөөрэлдөө хэбэл, зээрхэг түримхэй эзэгэдэй эрилтэнүүдтэ бүулта хэлэн ябадал болохо байна. Израилиин засаг баригша бүлэгүүд Дутын Зүүн эгтэхи асуудалые амгалан аргаар заһаруулха хараа бодолдо зэргэшэн, Ливанда, бусад хуршэ араб гүрэнүүдтэ эсэргүү эбсэгтэй добтолгонуудые хэжэ, эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудые колони болгохо хүдэлмэри ябуулжа үргэлжэлнөөр. 1967 оной июньһээ хойшо Синайн хахад арал дээрэ, Иордан мүрэнэй баруун бэедэ, Газа, Голанска гүбээнүүд дээрэ Тель-Авив сэрэгэй түхэлтэй 44 тосхон эмхидхэхэ гэжэ Израилиин тусхай түшаалтан мэдээдэһэн байна.

Нимэ оршон байдалай тоохёолдоһон үедэ Саудовско Аравиин правительство, бусад зарим араб гүрэнүүдэй империалис үзэл бодол баримталдаг бүлэгүүд «эб найрамдалай түлөө» Вашингтоной гарта байна. Вашингтон лэ Израильда нүлөөлэн болохо гэлэншүүгээр Дутын Зүүн эгтэй оршнинтэдэ этигүүлхые оролдоно. Тэдэ, бодото байдалынь ямар байгаагэхэдэ, Израилиин эзэрхэг түримхэй политикые бүрин бэрхэд сэжэг США-гай хараа бо...дэ «Дутын Зүүн эгтэхи ...

Латиин Америкэ сүлөөтэ байдалай түлөө тэмсэнэ

Латиин Америкын олонхи оронуудай экономическэ бэрхэшээл улам гүнзэгырэн һүржэжэ байна: ажалгүйшүүл улам олошорон, эндэхи хүн зоной 26 үлүүтэй процентнь болонхой, США-һаа промышленна эдлэл хэрэгсэлнүүдые асаралгаһаа бүри ехээр дулдыдаг болоо, юумэнэй үнэ сэнгүүд улам хүндэрнэ, худөө ажахынь ахир түлөөр хэмжээнһээ дээшэ гаранагүй, тинин элэ хоолой талаар хүн зоной эрилтэ хэрэглэхэ хангажа шадахаа болиһой,— гэжэ һаяхан Венесуэлын ниислэл—Каракас хотодо түнхагдагдаһан, Америкын оронуудай хоорондын харилсааны банкын элидхэл дотор мэдээрэгдээ.

Латиин Америкын оронууд бээ даанги байдалтай болохын түлөө 150-яад жэлэй үдэ тэмсэлээ. Испанитай, Португалитай, Франциитай тэмсэжэ байха үедөө Холбоото Штадуудһаа бали байһан юм. Харин мүнөө США-гай бүхы национальна продуктын Латиин Америкын оронуудаһан 8 дахин ехэ болоо. ООН-ой мэдээнэй ёһоор, Латиин Америкын 275 миллион зоной 140 миллиониинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй гү, али бага мэдэхэ, улад зоной 68 процентнь үзэсхэлэн байдалтай байна. Гэхэ зуура, зарим районуудай, жэшээлхэдэ: Бразилиин зүүн-хойто районуудай хүн зон угаа олоороо үлэн хооһон байдалда орнохой.

Тиимэл ушарһаа Латиин Америкын бүхы оронууд дотор дэлгэрһэн империализмда эсэргүү тэмсэлэй гол зорилгонуудай нэгэниинь — империалистнуудай эзэмдэһэн байдалиин баялигуудые бусаан абалха, монополинуудай зонхилолгые хизаарлаха, һүүлээрнь үгы хэхэ, гадаадын дулдыдалгаһаа хахасахын тула социальна, экономическэ үндэһэн шэнэдхэлгэнүүдые хэжэ ябадал болоно. Кубадахи революци, социализмын үндэһэ һүури табилгаар тэрэнэй, туйлаһан амжалтануудые сүлөөрэлын хүдэлөөе улам гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Һаяхан Перу Куба хоёрой хоорондо дипломатическэ харилсааны тогтоһон ушар Вашингтоной үсэд нэтэрүүгээрimтэлдаг. Кубые гансаа дуулха гэдэг политикын таһалдаһан, мүн Сүлөөтэ бүрин угргые Латиин Америкын улам ехээр мэдэрдэг болжо байһанай гэрчэ жэшээ болоно.

Дотоодын хархис этэгэй дэй зүгһөө хорото, һүүлэй ябуулгануудай хэгдэбэшье, Тийлидэ эсэргүү экономическэ хашалта эмхидхэжэ нэдэвһээ США-гай зүгһөө гаргагдашье, национальна экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ арадай бэе дээлтэ правительствын шууд амжалтануудые туйлажа байһан Чилитэй Кубын харилсаа улам батажана. Чилиин тэ лал — Сантьягода июлиин 8-ай үдэ олон мянган хүдэлмэришэд ба таряашадай хабаадалгатайгаар, «Монополинуудта ба импердэнтатай тэмсэл түрүүнэй ... микын сектортэ ороохо ёһо гэһэн уряатайгаар үнгэргэгдэһэн демонстраци президент Альендейн правительствын программые Чилиин ажалшадай үргэн олоороо дэмжэжэ байһанай эли тодо жэшээ гэрэнтэ болоно.

Япон-американ хөөрэлдөөнүүд

Худалдаа наймаанай, экономическэ асуудалнуудые зүбшэлхэ япон-американ комисси июлиин 25-һаа 29 хүрэтэр Фудзиямын бооридохи Хаконэ гэжэ багахан япон курортно хотодо зүблөө хэбэ. Тэрээндэ хабаадагшад США Япон хоёрой хоорондын экономическэ зүришэлдөөнүүдые һуларуулха, капиталис дэлхэйн хоёр ехэ гүрэнэй хоорондын худалдаа наймаанай дэлим болоно, тэдэ зүришэлдөөнүүдэй һүжэржэ ябадал зайсуулха гэжэ оролдобо.

Валютын-мүнгэнэй хэсүү кризистэ ороһон Вашингтон тэрэнэй гол хойшолонгые өөрынгөө союзнигуудта, түхын түрүүн Японда тохохо арга олгохоор оно мүү бэдэржэ байихай. Японие Ази түбидэхи, Номгон далайн оршондохи гол партнерһай гэжэ американ империализм тоолоно. Холбоото Штадууд энэ нүхэсэлөө лажашье һаань бэхижүүлхэ гэжэ оролдон, Окинавые Японой захиргааһай хиналта доро байхаар бусааха. Тэрэнэй харюуда Сатын правительство американо-япон аюулгүйн договорой болзорые һунаһан байна. Тинин дэлхэйн бүмбэрсэгүй энэ түбидэхи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү шэглүүлэгдэһэн сэрэгэй-политическэ нүхэсэлдэ Токиое бүри ехээр татан оруулха гэжэ США оролдоно.

Түбхын түрүүндэ худалдаа наймаанай талаар Япон Америко хоёрой хоорондо гараһан шанга зүришэлдөөе тэдэ бүгэдэнь һуларуулжа шадаагүй. Японой монополинууд эдэ товарайнгаа гүйсэтэй байһанда түшэглэн, американ корпорациинуудай ябуулгануудта, тэрэ тоодо США-гай дотоодын дэлгүүр дээрэ добтолжо үргэлжэлнөөр. США-гай хоёрс худалдаа наймааһан талаар Японой түйлаһан сальдо энэ жэлдэ 3,8 миллиард доллар болоо. ...рикын эд товарнуудые Японой бүри ехээр худалдан абадал түйлаха, экономикынгаа бариныг... американ капиталай нэбтэрэн орохын тэрэнэй үүдэ бүри ехээр люулхэ гэжэ Хаконэ хотодо уулзалгын үедэ Американ тэлэгэшэд али болохоор ... добо. Японой делегаци США-гай худар абаашажа наймаалбэн япон эд товарнуудые хэдэ хэдэн хизаарлалтанууд болоулха эрилтэ табиа. Хоёр талынхид хараа бодолнуудаа тэмдэглээд, хизаарлаха ушарыг... болобо. Энэнь юу хэрэглэхэ гэхэдэ, хоёр ороной ... абсэшэгүй зүришэлдөөнүүдые бин байһые гэршэлнэ. Августын 31—сентябриин 1-дэ Гавайн аралнууд дээрэ президент Р. Никсонтэй Японой премьер Танакаин уулзалгада энэ асуудалнууд дахинаа зүбшэлэгдэхэ.

С. ЛОСЕВ. (ТАСС)

ХИЛЫН САДАНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

НЬЮ-ЙОРК

ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭ КОММУНИСТНУУДАЙ ХЭЖЭ ВАЙҺАН ТЭМСЭЛ

ТАСС

Иллинойс, Аризона, Массачусетс, Пенсильвани штадуудай засагаархид американ конституцые сахингүйгөөр, һунгалтада компартиин хабаадалгые хориһон шиидхэбэри гаргаа. Энэ шиидхэбэриин үндэһэ баримтагүй байһан тушаа США-гай Коммунис парти сүүдтэ гомдол бариа.

Жэшээлхэдэ, президентын тушаалда кандидат болгон, Компартиин генеральна секретарь Гэс Холлые, вице-президентын тушаалда кандидатаар «Сүлөөрэлгын түлөө залуу хүдэлмэришэдэй холбооной» түрүүлэгшэ Джарвис Тайнерые бүридхэлдэ абаха эрилтэ хэһэн бэшэгтэ Иллинойс штадта шухала болохо тоото хүнүүдэй гар табигдаһан байха юм. Гэбэшье, штадай засагаархид коммунистнууд-кандидадуудые бүридхэлдэ абахаһаа арсаа.

ВАШИНГТОН

Р. НИКСОН: ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ ХЭБЭ

ТАСС

ДРВ-гэй газар уһалалгын түхеэрэлгэнүүдые американ авиаци бомбодолго эсэргүү бүрүүшаалжа бүхы дэлхэйн дээрэ, мүн США-да угаа ехэ делайсхалгаар хэгдэдэг болоһон дээрэһээ президент Р. Никсон эдэ бомбодолгонуудта хүсэдөөр шахуу зориулагдаһан пресс-конференци түсэбһөө гадуур хэхэ баатай болоо.

ДРВ-гэй газар уһалалгын түхеэрэлгэнүүдые США-гай авиацин бомбодолгые бүрүүшаахан мэдүүлгэ ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймай хэлэнтэй дашарамдуулан, хэбэлэлэй түлөөлэгшэд олон асуудал табяа.

«Үүда тэрэнь энэ тушаалда байгша шэнгээр, ООН-ой генеральна секретарь дайсанай хуурмаг идхалгые урдаа баряад, гражданска түхеэрэлгэнүүдые американ авиацин «даамбануудые бомбодолгые шүүмжэлхэень олон гэнэн хоногор хүнүүдые тухирна»» гээд, Р. Никсон мэдүүлбэ. США-гай политика «даамбануудые бомбодолгые хараалдагүй, харин сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдтэ сохилто хэхэ зорилготой» гээд президент хэлээ.

ДРВ-гэй газар уһалалгын түхеэрэлгэнүүдые бомбодолгонуудай һандаргаһые США-гай гүрэнэй департаментын мэдэрһэн ДРВ-гэй тайлбарилхые гүйхадань, президент иигэжэ харюуса: «Энэ тодорхой асуудалда тогтохо болоо һаа, хэрбээ һандаралгын ушарнуудые һан байгаа гээшэ һааньш, иимэ ябуулгын саашадаа дахяад дабтагдахагүйн тулада али бүхы оролдолго гарганабди гэжэ хэлэжэ шадаха байнаб». «Хойто Вьетнамай зарим газаа таһын (уһалуурнин) түхеэрэлгэнүүдэй гэнтын ушараар һандаргаһан тухай мэдээсэлнүүд хэгдэһэн байгаа» гээд Р. Никсон мэдэрһэн байна.

«Майн 8-да минии хэлэһэн үгэ соо найруулагдаһан оршигонуудые дүүргэхын тулада бидэнэр сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдые бомбодоһон ёһотойб» гээд Р. Никсон саашань мэдүүлээ.

«Дайн байлдаа болиулха эгээн лэ һайн, эгээн лэ түргэн зам хадаа хэлсээнүүд болоно» гэжэ мэдүүлээд, эдэ хэлсээнүүдтэ «һаад түбэг ушаруулхые» хүсэнэгүйб гээд Р. Никсон хэлэһэн байха юм. Тиихэтэй хамта, Хойто Вьетнамые бомбодолго үргэлжэлүүлэгдэхэ гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ. Зениттэ ракетэнүүдһээ американ летчигүүдые хамгаалхын тулада шухала болоод байгаа һаань, ДРВ-гэй газар уһалалгын түхеэрэлгэнүүдтэшье агаарһаа добтолго хэгдэжэ магад гээд президент хэлэһэн байна бшуу.

ДРВ тушаа президентын мэдүүлгэ соо заналхаанууд хэгдээ гэжэ ойлгохоор байгаа. «Хэрбээ даамбануудые бомбодохо политикые Холбоото Штадуудай баримталдаг байгаа һаань, тэдэнэй ниидэд ехэ хубинень неделиин туршада соо бидэнэр усадхажа шадаха байгаабди» гээд тэрэ хэлэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК.

Дж. Макговернын мэдүүлгэ

ТАСС

Вьетнамда США-да бэелүүлдэг политикые, Вьетнамай асуудалаар Парижда боложо байһан хэлсээнүүдые американ делегацин баримталдаг хараа бодолые демократическэ партиһаа США-гай президентын тушаалда кандидат сенатор Дж. Макговерн буруушаагаа.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

АДДИС-АБЕБЭ. (ТАСС). Эндэ ОАЕ-гэй штаб-квартирада соо тусхайта ёһолол боложо, Африкан нэгэдэлэй организациин шэнэ генеральна секретарь Нзо Эканганы тушаалда орожо ОАЕ-гэй гүрэн түрые ба правительствануудые толгойлогшонорой һүүлшын ассамблейн Рабадта болоходо, тэрэ энэ тушаалда һунгагдаһан юм. Урда тэрэнь Диалло Телли найман жэлэй турша соо ОАЕ-гэй генеральна секретариин үүргые дүүргэһэн байха юм.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вьетнамдахи зээрхэг түримхэй ябуулгые дайр түргэнөөр болиулхын түлөө американ хүдэлмэришэд хүсэнэ. Энэ тухай юуэ гэршэлнэб гэхэдэ, нефтин, химиин ба атомна промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай орган «Юнион ныюс» газетэ уншагшадай дунда асуулта хэһэн байна бшуу.

Вьетнамдахи дайн байлдаае дабы түргэнөөр болиулха шухала гэжэ тоолоһоборди гээд асуугдаһан хүдэлмэришэдэй олонхинь мэдүүлһэн байха юм.

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин штадуудай зүүрые хамгаалгын министрнүүдэй конференци эндэ болоод дүүрэбэ. Орооной худөөгэй районуудта эдүүрые хамгаалгын ямараар табигдаһан тухай асуудал зүбшэгдэһэн байха юм. Хүдөөгэй хүн зоние эрүүл энхэ талаар хангалгые һайжаруулха шиитэйнэдэ тусэб бэелүүлхэ талаар комиссы байгуулха гэһэн шиидхэбэри конференци баталан абаа. 440 миллион үнгүүтэй хүнэй ажаһуудаг хүдөө нютагуудта хүдэлхын тулада 250 мянган медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэхэ гэжэ байгаа.

ЛУКАСА. (ТАСС). Нижернүүдэй дипломтой дурбэн студент Замбида бусажа ерэбэ. Тэдэнэр Совет Союзой дээдэ һургуулинуудые амжалтатайгаар дүүргөө. Советскэ Союзда үнгэрһэн жэлнүүддээ би, минии нүхэд, угаа ехээр сэдьхэлэ ханан һанажа ябаха гээд Москвагай авто-харгын институт дүүргэһэн Самюэль Капема мэдүүлээ.

НАЙРОБИ. (ТАСС). Кениин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй пилот байһан Омонди туушаа Найробиин городской сүүд һаяхан шиидхэбэри гаргаа. Кениин мүнөөнэй правительствые унагааха зорилгоор үгсэлэ хэһэн байгаа гэжэ тэрэ гэмнэгдэһэн байха юм. Омонди 10 жэлдэ түрмэдэ һууха шиидхэгдээ.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливанда эсэргүү харата ябуулгануудаа Израиль үргэлжэлүүлһээр. Бейрудэй хэблэлэй мэдээсэлэй ёһоор, Израилиин агаарайсэрэгэй хүсэнүүдэй хоёр бүлэг самолёдууд һаяхан ороной агаарай хилые дабажа, Сайда, Дамур городууд, Бейрудэй уласхоорондын аэропорт, тэрэшэлэн Триполи ба Баальбека районууд дээгүүр ниидээ.

ЛАОС. Ороной бүд нэхэдэг предприятинуудта элдэб янзын бүд нэхэгдэдэг юм. Лаосой сүлөөлэгдэһэн районуудта таряашад өөһэдөө бүд нэхэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Намет гэжэ һууринай бүд нэхэгшэдые харанат.

ТАСС-ай фотохроникэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Худөөгэй Совет ба клуб» — түрүү бэшэг. «Социалис мурысөөнэй алхамууд» — подборка. Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ.

Хоёрдохи хуудаһанда: Облпрофсоведэй пленумһээ. «Байха нэгэдэлэй аша үрэ» — Н. Мараевай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Гансаардалга тэмсэхэ алхамууд»— Л. Неретинагай корреспонденци. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Нютаг нютагай һонинууд.

ЭКРАН

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 18.00 — үхибүүдтэ, зориулагдаһан дамжуулга. 18.35 — «Техническэ информациин һүүлэй мэдээсэл» гэһэн дамжуулга. 19.05 — «Черноморцы рапортуют» гэһэн киноочерк 19.15 — телепанорама. 19.35 — «ССР Союз тухай хөөрөөн» гэһэн дамжуулга. 19.55 — СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зориулагдаһан дамжуулга. 20.15 — уласхоорондын шэнжэлэл. 20.35 — «Дом к хозяин» гэһэн һайхан фильм. 22.05 — «Худөө ажахын һонин» дамжуулга. 22.25 — «О рабочем классе» гэһэн документальна фильм.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА: 23.30 — «Время». 24.00 — футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө хилһэн наадаан Киевэй «Динамо» — Москвагай «Спартак» командануудай наадан. Киевһээ дамжуулагдаха.

Сагай уларил

Мүнөөдэр республикын зарим аймагуудаар бага зэргэ бороо орохо, адаралаха. Баруун хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгээр һалхилха. Температура 25—30, Байгал шадар 20—25 градус, Улаан-Үдэдэ һүнинөө 16—18, үдэртөө 28—30 градус дулаан байха.

Августын 2—3-да республикын дотоорнай хура бороо орохо, үүлэтэй байха. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-06, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—68-... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатории — 33-61.

Н-01466. Заказ №